

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ
VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

VŠĮ LIETUVOS NACIONALINIO RADIJO IR TELEVIZIJOS
FINANSAVIMAS IR LĖŠŲ PANAUDOJIMAS

2006 liepa

TURINYS

SANTRAUKA	3
ĮŽANGA	5
AUDITO REZULTATAI	10
1. LRT finansavimas	10
1.1. Valstybės biudžeto lėšos	11
1.2. Pajamos, gautos iš valstybės institucijų	13
2. Lėšų panaudojimas	15
2.1. Darbo užmokesčio sąnaudos	17
2.2. Sezoninių laidų pirkimo sąnaudos, laidų atranka ir įsigijimas	22
2.3. Kitos sąnaudos	29
3. Valstybės turto (negyvenamųjų patalpų) naudojimas	31
IŠVADOS	34
REKOMENDACIJOS	36
PRIEDAI	37

**Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės
2006-03-02 pavedimą Nr. 2010-7**

**Valstybės kontrolės
1-ojo audito departamento direktoriaus pavaduotojas
Rimantas Sanajevas**

Auditą atliko valstybinių auditorių darbo grupė:

Marytė Tulabienė (grupės vadovė)
Natalija Bryžachina
Agnė Baranauskaitė

Auditas pradėtas 2006-03-02
Auditas baigtas 2006-07-19.

Su ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA
VŠĮ LIETUVOS NACIONALINIO RADIO IR TELEVIZIJOS
FINANSAVIMAS IR LĖŠŲ PANAUDOJIMAS

2006 m. liepos 19 d. Nr. 2010-7-15
Vilnius

SANTRAUKA

Europos Komisijos pranešime¹ teigiama, kad „*viešųjų paslaugų transliavimo, nors ir turinčio aiškia ekonomine atitiktį, negalima lyginti su jokia kito ekonomikos sektoriaus viešosiomis paslaugomis*“. Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos (toliau – LRT) *misija* – teikti Lietuvos visuomenei tikslia, objektyvia ir subalansuotą informaciją, kokybiškas šviečiamąsias, kultūrinės ir pramogines programas, sudaryti prielaidas darniam vystymuisi, demokratijos plėtrai bei atviros visuomenės vertybių įsitvirtinimui Lietuvos Respublikoje. LRT finansuojama iš valstybės biudžeto asignavimų, pajamų, gautų už radijo ir televizijos laidų pardavimą, reklamą, leidybą, taip pat iš paramos ir pajamų, gautų iš komercinės ir ūkinės veiklos.

Audito tikslas – įvertinti VŠĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos finansavimą ir lėšų panaudojimą, valstybės turto (negyvenamųjų patalpų), perduoto LRT, valdymą, naudojimą ir disponavimą juo bei ankstesnių valstybinių auditų metu pateiktų rekomendacijų, susijusių su šio audito tikslu, įgyvendinimą.

Audito metu nustatyta, kad LRT taryba 2005 metams nenustatė transliuojamų programų mastų ir struktūros. Nėra aiškiai reglamentuota, kaip turi būti planuojamos LRT skiriamos valstybės biudžeto lėšos, neapibrėžta, kokias viešąsias paslaugas ir kokios apimties LRT turėtų teikti visuomenei už skirtas valstybės biudžeto lėšas, vykdydama programas „Visuomenės informavimas radijo ir televizijos komunikacijų tinklais“ tikslus ir uždavinius. Nereglamentuotas LRT sąnaudų viešosioms paslaugoms priskyrimas.

---

¹ EK pranešimo apie valstybės paramos visuomeniniam transliuotojui taisyklės 6 p. (2001/C 320/04).

LRT, kaip ir kitoms viešosioms įstaigoms, nėra reglamentuotas darbo užmokestis. Nepakankamai aišku, pagal kokius kriterijus tų pačių pareigybių darbuotojams buvo nustatyta skirtinga mėnesinė alga, apie 35 proc. LRT darbuotojų nustatyta minimali mėnesinė alga.

LRT neatliko 2005 metais sezoninėms laidoms rengti suteiktų resursų (patalpų, įrangos, žmogiškųjų resursų) ekonominių apskaičiavimų. 2005 metais perkant kai kurių sezoninių laidų sukūrimo paslaugas iš juridinių asmenų ir sudarant autorines sutartis su fiziniais asmenimis dėl įvairių kūrinių, susijusių su laidomis, sukūrimo, nebuvo taikomos nei Viešųjų pirkimų įstatymo, nei Vyriausybės nutarimu patvirtinto Pirkimų tvarkos aprašo nuostatos.

LRT su VšĮ Kauno radijumi ir televizija sudarė LRT ekonomiškai nenaudingą sutartį. 2005 metais dalis LRT programų transliavimui skirtų valstybės biudžeto lėšų buvo panaudota neefektyviai, nes reklamos transliavimo išlaidas apmokėjo LRT, o pajamas už reklamą gavo kitas juridinis asmuo – VšĮ Kauno radijas ir televizija.

Vyriausybei neįgaliojus valstybės institucijos ar įstaigos sudaryti su LRT perduoto valstybės turto patikėjimo sutarties, nebuvo prižiūrimas LRT patikėjimo teise perduoto valstybės turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo. Dalis LRT patikėjimo teise valdomo valstybės turto naudojama ne LRT priskirtoms funkcijoms vykdyti ir nepakankamai efektyviai. LRT 2005 metais valdydama, naudodama valstybės turtą bei juo disponuodama patikėjimo teise, dalį turto nuomojo bei perdavė panaudos pagrindais, taip nesilaikydama Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nustatytų apribojimų valstybės turtą išnuomoti bei suteikti panaudos pagrindais.

Siekiant teigiamų pokyčių, valstybinio audito ataskaitoje pateiktos rekomendacijos. Lietuvos Respublikos Vyriausybei rekomenduojama nustatyti LRT skiriamų valstybės biudžeto lėšų planavimo tvarką, apibrėžiant, kokias viešąsias paslaugas ir kokios apimties nacionalinis transliuotojas turėtų teikti visuomenei už valstybės biudžeto lėšas bei apsvarstyti galimybę nustatyti LRT darbo apmokėjimo iš valstybės biudžeto lėšų tvarką, atsižvelgiant į LRT statusą. Taip pat siūloma įvertinti ir priimti sprendimą dėl LRT naudojamo, išnuomoto, perduoto panaudos pagrindais ir nenaudojamo valstybės turto reikalingumo LRT priskirtoms funkcijoms vykdyti.

LRT tarybai siūloma nustatyti LRT transliuojamų programų mastus ir struktūrą, atsižvelgiant į planuojamą viešųjų paslaugų, kurias turėtų teikti nacionalinis transliuotojas visuomenei už valstybės biudžeto lėšas, apimtį.

LRT administracijai rekomenduojama apsvarstyti ir tikslinti LRT darbuotojų darbo apmokėjimo ir priedų prie atlyginimų iš komercinių pajamų mokėjimo tvarkas; sudarant sutartis su juridiniais asmenimis (prodiuserinėmis kompanijomis), atsižvelgti į LRT teikiamų resursų vertę, patikslinti laidų sąmatų rengimą; peržiūrėti LRT ekonomiškai nenaudingą sutartį su VšĮ Kauno radijumi ir televizija dėl paslaugų pirkimo.

Valstybės kontrolė 2001-2002 metais atliko valstybinius auditus VŠĮ Lietuvos nacionaliniame radijuje ir televizijoje ir nustatė problemas, kurioms spręsti pateikė rekomendacijas. Siekiant įvertinti įvykusius pokyčius ir valstybinio audito metu pateiktų rekomendacijų vykdymą, Valstybės kontrolės 2006 m. veiklos audito programoje buvo numatyta atlikti valstybinį auditą „VŠĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos finansavimas ir lėšų panaudojimas“.

Audito objektas – VŠĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos finansavimas ir lėšų panaudojimas.

Audito subjektas – VŠĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija – *valstybei nuosavybės teise priklausanti viešoji ne pelno institucija. LRT yra Seimo įsteigto Lietuvos radijo ir televizijos teisių ir pareigų perėmėjas.*¹

Audito tikslas – įvertinti LRT finansavimą ir lėšų panaudojimą; valstybės turto (negyvenamųjų patalpų), perduoto LRT, valdymą, naudojimą ir disponavimą juo; ankstesnių valstybinių auditų rekomendacijų, susijusių su audito tikslu, įgyvendinimą.

Audito tikslui pasiekti nagrinėjome LRT finansavimą, pajamas gautas iš valstybės institucijų, pajamas gautas naudojant valstybės turtą; vertinome lėšų panaudojimą darbo užmokesčiui, programų (sezoninių laidų) pirkimui, ir kitai LRT veiklai vykdyti; vertinome ankstesnių valstybinių auditų rekomendacijų, susijusių su šio audito tikslu, įgyvendinimą.

Vertinimo kriterijai

- ar subjekto veikla atitinka teisės aktų reikalavimus (subjekto veiklos ir teisės aktų nuostatų atitikimo vertinimas atliekamas tiek, kiek tai reikia veiklos audito tikslams pasiekti ir vykdomai veiklai įvertinti²);
- LRT struktūrinių padalinių atskirų pareigybių ir tų pačių pareigybių darbuotojų darbo užmokesčio palyginimas;
- pajamų už išnuomotą valstybės turtą palyginimas su sąnaudomis;
- ankstesnių valstybinių auditų rekomendacijų vykdymas/nevykdymas.

Audituotas laikotarpis – 2005 metai. Kai kuriais atvejais tendencijų ir pokyčių nustatymui panaudoti 2001–2004 metų duomenys ir informacija.

¹ LR Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 2 str. (galiojo iki 2005-12-30; nuo 2005-12-31 – valstybei nuosavybės teise priklausanti viešoji įstaiga) ir 5 str. 1 d.

² Valstybinio audito reikalavimų (Valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr.V-26, 2004-01-20 įsakymo Nr.V-12 redakcija) 56 p.

Audito procesas

Auditas atliktas, vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais. Audito įrodymams gauti taikėme tikrinimo, skaičiavimo, apklausos ir analitinės procedūras.

Vertinant lėšų panaudojimą programų pirkimui, pagrindinis dėmesys buvo skiriamas televizijos programoms, nes 2005 metais televizijos programų pirkimo sąnaudos buvo beveik 5 kartus didesnės nei radijo programų pirkimo sąnaudos. Siekdami išsiaiškinti, kaip 2005 metais buvo kuriamos ir rengiamos televizijos laidos, detalesniam vertinimui pasirinkome 7-ias televizijos sezonines laidas, kas sudarė 12,7 proc. visų 2005 metais transliuotų sezoninių laidų. Sezoninių laidų atranka atlikta, remiantis LRT pateiktomis sezoninių laidų pirkimo tiesioginėmis sąnaudomis. Laidos buvo suskirstytos į grupes pagal tai, kas – juridiniai (prodiuserinės kompanijos) ir/ar fiziniai asmenys (LRT etatiniai darbuotojai ir/ar kiti autoriai pagal autorines sutartis) – dalyvavo laidų kūrimo ir iš kiekvienos grupės buvo pasirinkta laida, kurios pirkimo sąnaudos buvo didžiausios toje grupėje.

Audito metu buvo nagrinėti LRT veiklą reglamentuojantys ir kiti teisės aktai, LRT tarybos nutarimai, LRT generalinio direktoriaus įsakymai, LRT parengtos tvarkos, strateginiai planai ir veiklos ataskaitos, LRT vidaus auditoriaus audito ataskaitos ir kt.

Nagrinėta Latvijos ir Estijos aukščiausiųjų audito institucijų pateikta informacija apie nacionalinius transliuotojus ir jų veiklą, taip pat Danijos ir Lenkijos aukščiausiųjų audito institucijų auditų, atliktų nacionalinių transliuotojų įstaigose, ataskaitos.

Atlikdami auditą, laikėmės prielaidos, kad auditoriams pateikti duomenys yra teisingi, dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, o dokumentų kopijos atitinka originalus.

Bendra informacija apie audito subjektą

LRT misija – teikti Lietuvos visuomenei tikslią, objektyvią ir subalansuotą informaciją, kokybiškas šviečiamąsias, kultūrinės ir pramogines programas, sudaryti prielaidas darniam vystymuisi, demokratijos plėtrai bei atviros visuomenės vertybių įsitvirtinimui Lietuvos Respublikoje¹.

LRT veiklos principai – rinkti ir skelbti informaciją apie Lietuvą ir pasaulį, supažindinti visuomenę su Europos ir pasaulio kultūros įvairove bei šiuolaikinės civilizacijos pagrindais, stiprinti Lietuvos Respublikos nepriklausomybę ir demokratiją, kurti, puoselėti ir saugoti nacionalinės kultūros vertybes, ugdyti toleranciją ir humanizmą, bendradarbiavimo, mąstymo ir kalbos kultūrą, stiprinti visuomenės moralę ir pilietiškumą, ugdyti šalies ekologinę kultūrą. Rengdama ir skelbdama laidas, LRT turi vadovautis objektyvumo, demokratijos, nešališkumo principais, užtikrinti žodžio ir kūrybos laisvę, laidose turi atsispindėti įvairios pažiūros ir įsitikinimai, dalyvauti jose ir reikšti savo

¹ LRT generalinio direktoriaus 2005-02-17 įsakymu patvirtintas LRT 2005-2007 metų strateginis veiklos planas.

pažiūras turi teisę įvairių įsitikinimų žmonės. Laidose turi būti gerbiamas žmogaus orumas ir jo teisės, nenusižengiama moralės ir etikos principams.

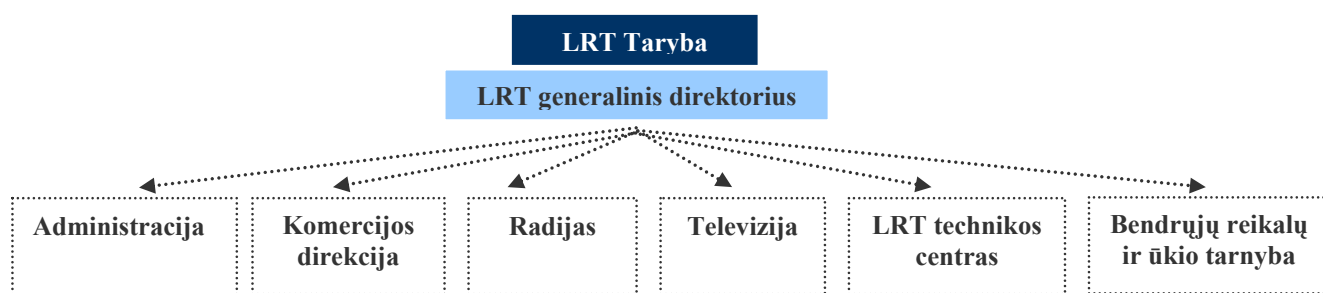
LRT įstatyme numatyta, kad LRT programose turi būti užtikrinta temų ir žanrų įvairovė, laidos turi būti orientuotos įvairiems visuomenės sluoksniams, įvairaus amžiaus, įvairių tautybių ir įvairių įsitikinimų žmonėms. LRT programose pirmenybė teikiama nacionalinei kultūrai, taip pat informacinėms, pasaulio kultūros, publicistikos, analizės, pažintinėms, šviečiamosioms, meno laidoms. Masinė kultūra atspindima apžvalginio, pažintinio, analitinio pobūdžio laidose¹.

LRT steigimo, valdymo, veiklos, reorganizavimo ir likvidavimo tvarką, LRT pareigas, teises ir atsakomybę nustato LRT įstatymas. LRT savo veiklą grindžia Visuomenės informavimo įstatymu, Viešųjų įstaigų įstatymu, kitais teisės aktais, jeigu LRT įstatymas nenustato kitaip, taip pat savo įstatais².

LRT valdymo organai yra Taryba ir administracija. LRT taryba formuoja LRT programų valstybinę strategiją, programų mastus ir struktūrą, LRT programų transliavimo trukmę, kasmet tvirtina LRT programų sudėtį ir jų pakeitimus³. Tarybos veikla yra vieša. Taryba kasmet iki liepos 1 dienos paskelbia metinę veiklos ataskaitą, o Tarybos pirmininkas kartą per metus už LRT veiklą atsiskaito Seimo plenariniame posėdyje⁴. LRT tarybai nuo 2003-05-06 vadovauja Tarybos pirmininkas Romas Pakalnis.

LRT vadovauja ir atstovauja generalinis direktorius, kuris atsako už LRT veiklą, LRT parengtas ir transliuojamas programas, taip pat už Tarybos nutarimų įgyvendinimą⁵. LRT generalinio direktoriaus pareigose nuo 2003-04-03 dirba Kęstutis Petrauskis.

LRT organizacinė struktūra pavaizduota 1 pav., o detalesnė – 1 priede.

1 pav. LRT organizacinė struktūra

LRT finansuojama iš valstybės biudžeto asignavimų, pajamų, gautų už radijo ir televizijos laidų pardavimą, reklamą, leidybą, taip pat iš paramos ir pajamų, gautų iš komercinės ir ūkinės

¹ LR Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 4 str. 1 ir 2 d.

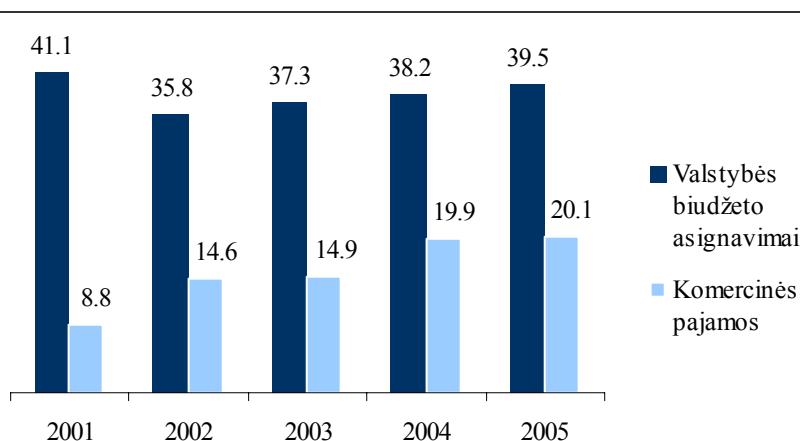
² LR Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 1 str.

³ LR Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 10 str. 1 d. 1 ir 2 p.

⁴ LR Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 10 str. 6 d.

⁵ LR Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 12 str. 1 d.

veiklos¹. LRT 2001-2005 m. skirti valstybės biudžeto asignavimai ir gautos komercinės pajamos pavaizduotos 2 pav.

2 pav. LRT 2001-2005 m. skirti valstybės biudžeto asignavimai ir gautos komercinės pajamos, mln. Lt²

LRT savarankiškai vykdo komercinę, ūkinę, leidybos veiklą³.

LRT 2005 metais rengė dvi televizijos (LTV1 ir LTV2) ir dvi radijo (1-oji programa ir „Klasika“) programas.

LRT 2001 metais vyko restruktūrizacija, kurios tikslas – efektyvios LRT valdymo struktūros sukūrimas, mažinant darbuotojų skaičių, ir prodiuserinės darbo organizavimo sistemos įdiegimas, kurios pagrindas yra apmokėjimas už realiai sukurtą produkciją. LRT duomenimis, įgyvendintos šios pagrindinės LRT restruktūrizavimo priemonės: patvirtinta nauja LRT struktūra, panaikinti 486 etatai, įdiegta nauja decentralizuota biudžetų sudarymo ir kontrolės sistema, Lietuvos televizijoje įdiegta prodiuserinė sistema, įvesta konkursinė programų formavimo sistema; įkurtos viešosios įstaigos „Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos orkestras“ ir „Kauno radijas ir televizija“ ir kt⁴.

LRT veiklos rezultatas 2001-12-31 buvo 31,4 mln. Lt nuostolis, o 2005-12-31 nuostolis sumažėjo iki 21,4 mln. Lt. Pagal žiūrimumą Lietuvos televizijos rinkoje LTV auditorija padidėjo nuo 11 proc. 2002 m. iki 15 proc. 2005 m.

Ataskaitoje vartojami trumpiniai:

EK – Europos Komisija.

LRT – Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija.

LRTK – Lietuvos radijo ir televizijos komisija.

LTV – Lietuvos televizija.

¹ LR Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 str. 1 d.

² LRT informacinis leidinys, 2005 m. pajamų-šnaudų sąmatos vykdymo ataskaita.

³ LR Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 str. 2 d.

⁴ LRT 2001 m. veiklos ataskaita, patvirtinta 2002-02-26.

Ataskaitoje vartojamos sąvokos:

Programa (kuriai vykdyti patvirtinti valstybės biudžeto asignavimai) – strateginio veiklos plano dalis, kurioje nustatyti programos tikslai, uždaviniai, priemonės (projektai), vertinimo kriterijai ir numatomi asignavimai¹.

Programa (toliau tekste – **transliuojama programa**) – atskirų, savarankiškų savo turiniu, struktūra ir transliavimo laiku, garso ir vaizdo kūrinų (laidų, filmų, reklamos, anonsų, įvairių renginių transliacijų ir kt.) visuma, perduodama visuomenei, nepriklausomai nuo naudojamų techninių priemonių².

Laida – atskira programos dalis, paprastai turinti pavadinimą, transliavimo laiką, autorius ir vedėjus³.

Lietuvos radijo ir televizijos komisija – nepriklausoma Seimui atskaitinga Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausančių radijo ir televizijos transliuotojų ir retransliuotojų veiklą reguliuojanti bei kontroliuojanti institucija.

Sezoninės laidos - laidos, kurios atrenkamos rodyti tam tikrais sezonais, pavyzdžiui, „Gero ūpo“, „Pagalbos telefonas“, „Laiko ženklai“, „Bėdų turgus“ (sąvoka vartojama LRT darbuotojų, LRT dokumentuose nėra apibrėžta).

---

¹ Strateginio planavimo metodikos, patvirtintos LR Vyriausybės 2002-06-06 nutarimu Nr. 827 (LR Vyriausybės 2004-07-16 nutarimo Nr. 902 redakcija) 2 p.

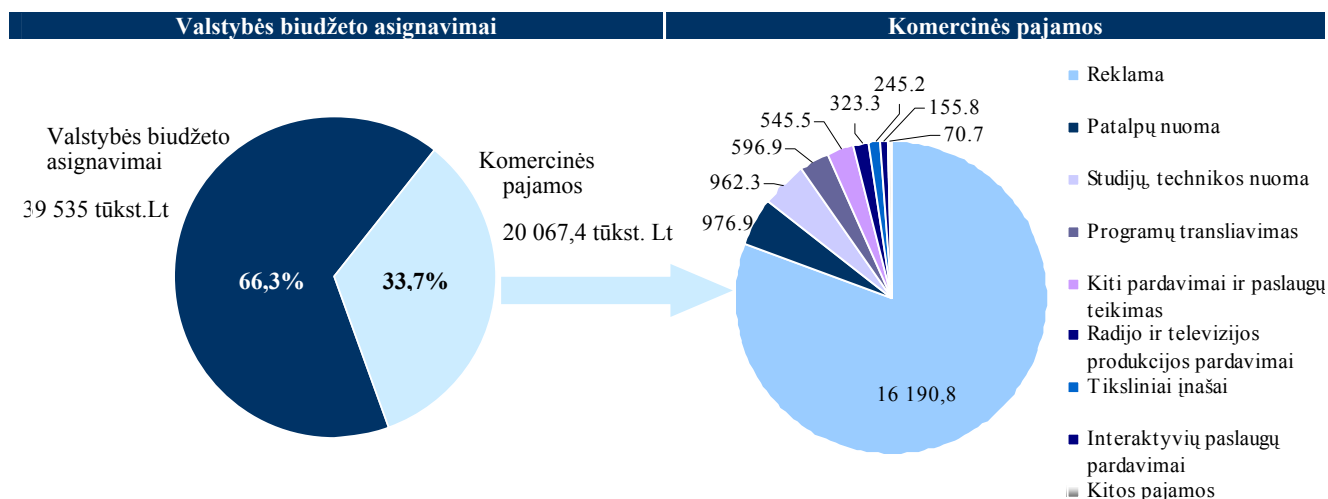
² LR Visuomenės informavimo įstatymo 2 str. 23 p.

³ LR Visuomenės informavimo įstatymo 2 str. 13 p.

AUDITO REZULTATAI

1. LRT FINANSAVIMAS

LRT 2005 metais didžiausia pajamų dalis – 39 535,0 tūkst. Lt (66,3 proc.) buvo gauta iš valstybės biudžeto. Vykdydama veiklą, LRT gavo 20 067,4 tūkst. Lt komercinių pajamų (33,7 proc.)¹. Valstybės biudžeto asignavimai ir komercinės pajamos pavaizduotos 3 pav.

3 pav. LRT 2005 m. finansavimo šaltiniai ir pajamos, tūkst. Lt

Palyginimas su kitų šalių nacionaliniais transliuotojais

Latvijos televizija ir Latvijos radijas finansuojami iš valstybės biudžeto lėšų (atitinkamai 61 ir 69 proc. visų pajamų) ir lėšų, gaunamų iš kitos veiklos (reklamos paslaugų teikimo, studijų ir patalpų nuomos ir t.t.), subsidijų, dovanų ir rėmėjų skirtų lėšų*.

Estijos televizija ir Estijos radijas finansuojami iš valstybės biudžeto lėšų (atitinkamai 90 ir 94,8 proc. visų pajamų), paslaugų pardavimo, kitos veiklos, rėmėjų ir kitų lėšų*.

Lenkijos nacionalinis transliuotojas finansuojamas iš abonentinio mokesčio, komercinių pajamų ir kitų lėšų. Dalį pajamų Lenkijos radijas (1,7 proc.) ir televizija (0,3 proc.) gauna iš valstybės biudžeto**.

Danijos nacionalinis transliuotojas finansuojamas iš abonentinio mokesčio, komercinių pajamų, rėmėjų įmokų ir kitų lėšų. Danijos radijas dalį (apie 1 proc.) pajamų gauna iš valstybės biudžeto**.

Šaltinis: * Latvijos ir Estijos aukščiausiųjų audito institucijų 2005 metų duomenys apie nacionalinius transliuotojus. ** EBU guides. Volume 5: Members' company profiles, November 2005.

LRT 2005 metais gavo 16 190,8 tūkst. Lt reklamos pajamų, kas sudarė 80,7 proc. komercinių pajamų arba 27,2 proc. visų LRT pajamų.

¹ LRT 2005 m. pajamų-išlaidų sąmatos vykdymas pagal programas ir finansavimą.

Palyginimas su kitų šalių nacionaliniais transliuotojais

Estijos televizijos reklamos pajamos 2005 metais sudarė 0,1 proc. visų pajamų. Estijos nacionalinis transliuotojas nuo 2002 metų neturi teisės transliuoti reklamos, išskyrus:

- transliuoti reklamą ir informaciją, susijusią su rėmėjais, jei tokia reklama ir informacija atitinka transliavimo teisės reikiams, išgytiems per Europos transliuotojų sąjungą;

- Transliavimo tarybos konkretaus pagrįsto prašymo pagrindu Kultūros ministerija gali duoti leidimą *Eesti Raadio* ir *Eesti Televisioon* transliuoti reklamą ir informaciją, susijusią su rėmėjais, jei tokia reklama ir informacija atitinka transliavimo teisės visuomenei ypač svarbiems reikiams;

- turi teisę neapmokestinamai transliuoti visuotinės svarbos skelbimus apie ne pelno siekiančius visuomeninius bei labdaros reikius Estijoje ir socialinio pobūdžio prašymus laikantis Transliavimo tarybos nustatytos tvarkos ir nustatyto mastu¹.

Latvijos aukščiausios audito institucijos duomenimis, **Latvijos Televizijos pajamos iš reklamos ir skelbimų 2005 metais sudarė 28 proc. visų pajamų, atitinkamai Latvijos Radijo – 20 proc.**

Atviros visuomenės instituto parengtoje stebėsenos ataskaitoje² „Televizija Europoje: reguliavimas, politika ir nepriklausomybė“ pažymėta, kad „visuomeninis transliuotojas Lietuvos radijas ir televizija vis dar stokoja aiškios finansavimo sistemos, kuri užtikrintų jo nepriklausomybę ir savitą visuomeninės tarnybos programų sudarymo prigimtį. Vyriausybė turi inicijuoti Lietuvos radijo ir televizijos finansavimo sistemą, siekiant užtikrinti visuomeninio transliuotojo nepriklausomumą ir stabilumą. Tai galėtų būti pasiekta arba įdiegus abonentinį mokestį kaip pagrindinį finansavimo šaltinį, arba įvedus ilgalaikių valstybinių subsidijų sistemą, pavyzdžiui, trejų – penkerių metų laikotarpiui. Seimas ir Vyriausybė po alternatyvaus finansavimo modelio įdiegimo turėtų apsvarstyti reklamos LRT uždraudimą ar apribojimą, siekiant užtikrinti visišką komercijos įtakos panaikinimą visuomeninio transliuotojo tarnybai ir iki galo įgyvendinti jos misiją“.

1.1. Valstybės biudžeto lėšos

Lietuvos Respublikos 2005 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu LRT patvirtinti asignavimai buvo nurodyti atskira eilute³. Vyriausybė valstybės biudžeto asignavimus patvirtino pagal LRT vykdomas programas⁴:

LRT 2005 metais vykdytos programos ir programų tikslai:

Programa „Radijo ir televizijos programų siuntimas LRTC komunikacijų tinklais“ (1.3.) – 7 862 tūkst. Lt
Tikslas – LRT transliuojamų radijo ir televizijos programų priėmimo aprėpties zona – visa Lietuvos Respublikos teritorija.

Programa „Visuomenės informavimas radijo ir televizijos komunikacijų tinklais“ (1.5.) – 31 673 tūkst. Lt

1 tikslas – informuoti šalies gyventojus apie įvykius šalyje ir pasaulyje.

2 tikslas – skatinti pilietinės bei informacinės visuomenės formavimą.

3 tikslas – platinti nacionalinės ir pasaulinės kultūros pasiekimus.

4 tikslas – visapusiškai plėsti gyventojų akiratį ES ir NATO narystėje.

¹ Estijos Transliavimo įstatymo (1994-05-19) 3, 4, 6 str.

² Atviros visuomenės instituto stebėsenos ataskaita „Televizija Europoje: reguliavimas, politika ir nepriklausomybė“, 2005 m, p. 232, 234.

³ LR Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 str. 3 d.

⁴ LR Vyriausybės 2005-01-24 nutarimas Nr. 64 „Dėl 2005 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto patvirtintų asignavimų paskirstymo pagal programas“.

Auditorių nuomone, įgyvendinant nacionalinio transliuotojo misiją, lėšos LRT galėtų būti skiriamos per vieną programą, sujungiant dvi minėtas programas, nes visuomenės informavimas negali vykti be radijo ir televizijos programų siuntimo komunikacijos tinklais.

Nacionalinio transliuotojo veikla Lietuvoje, skirtingai nei privačių transliuotojų, nelicencijuojama¹. Licencijose privatiems transliuotojams numatomos tam tikros sąlygos ir įsipareigojimai dėl transliuojamos programos (transliuojamų programų struktūra, laidų tipai ir jų trukmė valandomis), už kurių pažeidimą Lietuvos radijo ir televizijos komisija gali sustabdyti licencijos galiojimą.

LRT įstatyme² numatyti LRT transliuojamoms programoms keliami reikalavimai yra bendro pobūdžio, kaip ir kitose šalyse. Pavyzdžiui:

Palyginimas su kitų šalių nacionaliniais transliuotojais

Danijos aukščiausioji audito institucija savo ataskaitoje³, kurioje buvo vertinamas dviejų nacionalinių televizijų produktyvumas ir viešųjų paslaugų teikimas, pastebėjo, kad „reikalavimai minėtoms televizijoms yra labai bendro pobūdžio, dėl ko galima teigti, kad nacionalinės televizijos pačios apibrėžia viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimų pobūdį ir reikšmę programų tinklelio sudarymui.“

LRT transliuojamų programų valstybinės strategijos, *programų masto ir struktūros formavimo, programų sudėties* ir jų pakeitimų tvirtinimo funkcijos pavestos LRT tarybai⁴. **Taryba LRT transliuojamų programų mastų ir struktūros 2005 metams nenustatė [1].** LRT tarybos pirmininko R. Pakalnio nuomone, Tarybos tvirtinamas transliuojamų programų tinklelis yra programų masto ir struktūros nustatymas. *Auditorių nuomone, transliuojamų programų mastas, struktūra (t.y. programų, skirtų nacionalinio transliuotojo misijai įgyvendinti, apimtis) ir programų tinklelis (t.y. programų sudėtis) nėra tas pats, tuo labiau, kad ir LRT įstatyme numatyta formuoti LRT programų mastą, struktūrą ir tvirtinti programų sudėtį.* LRT tarybos pirmininko nuomone, numatyti konkretų LRT transliuojamų programų mastą ir struktūrą sudėtinga, nes nėra vieningų laidų priskyrimo konkrečiam žanrui kriterijų ir atskiras laidas galima priskirti keliems žanrams. LRT 2005 metais transliuotas laidas paskirstė pagal tam tikrus laidų žanrus (4 pav.).

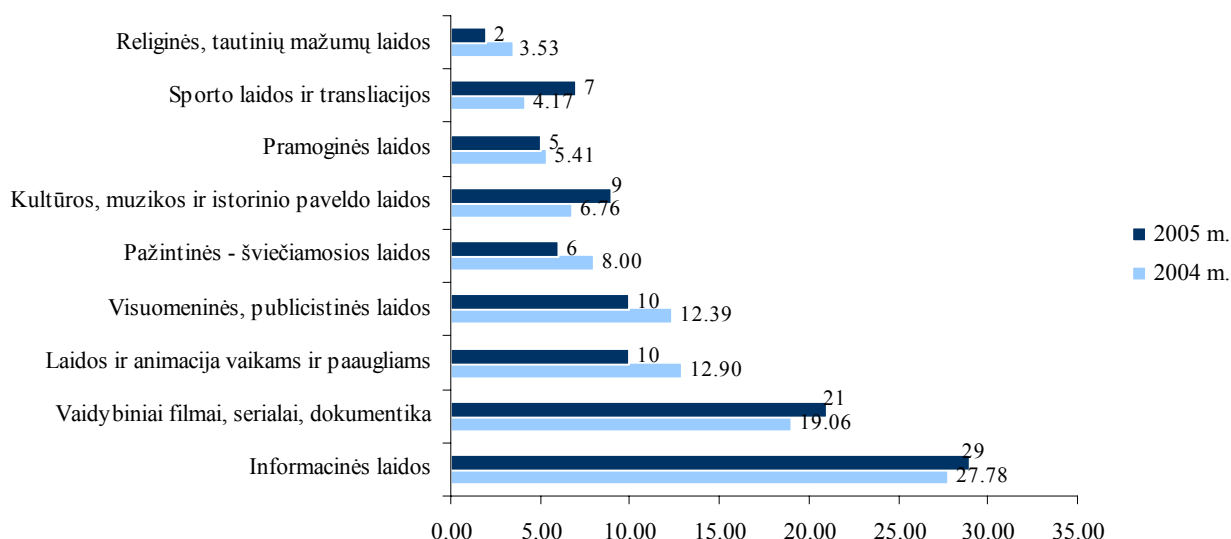
LRT pateiktais duomenimis, 2005 metais, palyginus su 2004 metais, buvo daugiau rodoma informacinių, kultūros, muzikos ir istorinio paveldo, sporto laidų, vaidybinių filmų, serialų, dokumentikos. Sumažėjo visuomeninių publicistinių, pažintinių-šviečiamųjų laidų, laidų ir animacijos vaikams ir paaugliams, religinių, tautinių mažumų laidų (4 pav.).

¹ LR Visuomenės informavimo įstatymo 31 str. 1 d.

² LR Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 4 str.

³ Danijos aukščiausios audito institucijos 2000-11-15 audito ataskaita „DR ir TV2 produktyvumo ir viešųjų paslaugų teikimo veiklos ataskaita“.

⁴ LR Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 10 str. 1d. 1 ir 2 p.

4 pav. LRT 2004-2005 metų televizijos laidos, proc.

LRT išlaidų 2005 metų programai „Visuomenės informavimas radijo ir televizijos komunikacijų tinklais“ detaliam, t.y. pagal atskirus programos tikslus, uždavinius ir priemones, neplanavo. Nėra aiškiai reglamentuota, kaip turi būti planuojamos LRT skiriamos valstybės biudžeto lėšos [2].

Atviros visuomenės instituto parengtoje stebėsenos ataskaitoje¹ „Televizija Europoje: reguliavimas, politika ir nepriklausomybė“ pažymėta, kad „įstatyme nėra aiškiai nurodyta, kaip turėtų būti nustatytas skiriamų lėšų dydis“.

Auditorių nuomone, LRT valstybės biudžeto lėšos turėtų būti skiriamos, atsižvelgiant į LRT tarybos nacionaliniam transliuotojui nustatomus transliuojamų programų mastus ir struktūrą. LRT turėtų parengti laidų priskyrimo tam tikriems žanrams tvarką.

1.2. Pajamos, gautos iš valstybės institucijų

LRT 2005 metais su valstybės institucijomis sudarė įvairaus pobūdžio sutartis (bendros sutartys, televizijos, radijo reklamos sutartys, bendri projektai ir kitos sutartys) dėl televizijos ir radijo laidų, reklaminių siužetų ir kt. parengimo ir transliavimo. LRT už minėtas paslaugas iš valstybės institucijų gavo 245,2 tūkst. Lt komercinių pajamų.

Buvo sudarytos sutartys, pagal kurias LRT įsipareigojo suteikti paslaugas, auditorių nuomone, susijusias su LRT programos „Visuomenės informavimas radijo ir televizijos komunikacijų tinklais“, kuriai buvo skirtos valstybės biudžeto lėšos, tikslais ir uždaviniais (1 pavyzdys).

¹ Atviros visuomenės instituto stebėsenos ataskaita „Televizija Europoje: reguliavimas, politika ir nepriklausomybė“, 2005 m, p.210.

1 pavyzdys		
Sutarties šalys	Sutarties objektas ir šalių įsipareigojimai	LRT programos „Visuomenės informavimas radijo ir televizijos komunikacijų tinklais“ tikslai ir uždaviniai
LRT ir LR Švietimo ir mokslo ministerija¹	LRT įsipareigoja pagal ŠMM užsakymą parengti 12-os laidų ciklą pavadinimu „Pažinimo vartai“ (kiekviena laida 25 min. trukmės skirta mokslo populiarinimui) ir transliuoti per Lietuvos nacionalinę radiją. ŠMM įsipareigoja už suteiktą paslaugą LRT sumokėti 6 300 Lt.	Tikslas – skatinti pilietinės bei informacinės visuomenės formavimą. Uždavinys – Radijo ir TV programomis šviesti visuomenę, supažindinti su pilietinės bei informacinės visuomenės samprata bei jos privalumais.
LRT ir LR Finansų ministerija²	LRT įsipareigoja sukurti ir transliuoti Lietuvos radijo laidoje „Ryto garsai“ 10 min. trukmės 16 laidų, kuriose klausytojai būtų informuojami euro įvedimo klausimais . Klipų transliacijų užsakymui taikyti 60 % nuolaidą. Finansų ministerija įsipareigoja sumokėti LRT ne mažiau kaip 16 000 Lt, bet ne daugiau kaip 18 000 Lt už šios sutarties pagrindu atliktas Klipų gamybos bei transliavimo paslaugas.	Tikslas – informuoti šalies gyventojus apie įvykius šalyje ir pasaulyje. Tikslas – visapusiškai plėsti gyventojų akiratį ES ir NATO narystėje. Uždavinys – informuoti šalies gyventojus apie procesus, vykstančius Europos Sąjungoje ir NATO ir šių organizacijų šalyse.
LRT ir Valstybinė lietuvių kalbos komisija³	LRT įsipareigoja teikti paslaugas Valstybinei lietuvių kalbos komisijai, kuri perka šviečiamąją ir mokomąją radijo laidą "Taisyk žodžiui kelią" pagal Valstybinės kalbos norminimo, vartojimo, ugdymo ir sklaidos 2006-2015 metų programą ⁴ . Sutartyje numatyta paslaugai suteikti iš minėtos Programos lėšų Valstybinė lietuvių kalbos komisija sumoka 9 100 Lt.	Tikslas – platinti nacionalinės ir pasaulinės kultūros pasiekimus Uždavinys – puoselėti ir propaguoti Lietuvos kultūrą, lietuvių kalbą kaip tautos vertybę; supažindinti šalies visuomenę su pasaulio kultūromis.

Nenumatyta, kokias lidas LRT kaip nacionalinis transliuotojas turėtų rengti vykdydama programos „Visuomenės informavimas radijo ir televizijos komunikacijų tinklais“ tikslus ir uždavinius, todėl neaišku, ar valstybės institucijos turėtų mokėti už paslaugas, kurios, auditorių nuomone, turėtų būti teikiamos iš minėtai programai skirtų valstybės biudžeto lėšų [3].

¹ Sutartis Nr. 1F-508 (2005-07-29).

² Sutartis Nr. 1F-824 (2005-12-20).

³ Sutartis Nr. 1F-811 (2005-12-15).

⁴ Patvirtinta LR Vyriausybės 2004-09-15 nutarimu Nr. 1177 "Dėl Valstybinės kalbos norminimo, vartojimo, ugdymo ir sklaidos 2006-2015 metų programos patvirtinimo".

2. LĖŠŲ PANAUDOJIMAS

LRT apskaita tvarkoma vadovaujantis Buhalterinės apskaitos įstatymu, Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu¹ ir LRT generalinio direktoriaus įsakymais patvirtintomis vidaus tvarkomis, reglamentuojančiomis LRT apskaitos politiką.

LRT įstatyme² nustatyta, kad LRT taryba tvirtina LRT administracijos teikiamas LRT metines pajamų ir sąnaudų sąmatas bei jų vykdymo ataskaitas. **Teisės aktais neregamentuota pajamų – sąnaudų sąmatos, kurią turėtų rengti LRT administracija, struktūra.** Seimas, svarstydamas LRT 2004 metų veiklos ataskaitą, nutarė siūlyti LRT tarybai veiklos ataskaitose detaliai nurodyti, kaip LRT veikloje panaudotos iš valstybės biudžeto gautos lėšos³. LRT tarybos 2005 metų veiklos ataskaitoje buvo pateikti duomenys apie LRT skirtų valstybės biudžeto lėšų panaudojimą.

Auditorių nuomone, LRT internetiniame puslapyje turėtų būti išsamesnė informacija apie LRT skirtas ir panaudotas valstybės biudžeto lėšas. Pavyzdžiui, Čekijos nacionalinis transliuotojas savo tinklapyje pateikia daug naudingos informacijos apie nacionalinio transliuotojo finansavimą, lėšų panaudojimą ir kt.⁴

LRT administracija sudarė ir Taryba patvirtino 2005 metų biudžetinių-komercinių pajamų-sąnaudų sąmatą. LRT 2005 metų sąnaudų struktūra pateikta 1 lentelėje.

1 lentelė. LRT 2005 m. sąnaudų struktūra⁵, tūkst. Lt ir proc.

Sąnaudos	Biudžetinės lėšos (faktas)				Komercinės lėšos (faktas)		Iš viso (faktas)	
	1.3 programa		1.5 progama		tūkst. Lt	proc.	tūkst. Lt	proc.
	tūkst. Lt	proc.	tūkst. Lt	proc.				
Televizijos programų pirkimas			9 998,4	24,2	4 921,9	25,6	14 920,3	24,6
Darbo užmokestis			9 507,6	23	1 314,9	6,8	10 822,5	17,9
Transliavimo sąnaudos	7862	100	408,1	1,2	1 244,1	6,5	9 514,2	15,7
Veiklos mokesčių sąnaudos			942,9	2,3	3 256,1	16,9	4 199,0	6,9
Nusidėvėjimas ir amortizacija			2 288,8	5,5	1 710,4	8,9	3 999,2	6,6
Socialinio draudimo įmokos ir garantinis fondas			2 960,0		429,2		3 389,2	5,6
Radijo programų pirkimas			2 843,3	6,9	326,8	1,7	3 170,1	5,2
Patalpų eksploatacija, komunalinės sąnaudos, kt.			1 006,5	2,4	1 516,1	7,9	2 522,6	4,2
Rinkodaros ir savireklamos sąnaudos			199,5	0,5	1 132,0	5,9	1 331,5	2,2
Technikos eksploatacijos sąnaudos			640,1	1,5	671,8	3,5	1 311,9	2,2
Programų kūrimo sąnaudos			1 598,1	3,9	1 620,7	8,4	3218,7	5,3
Telekomunikacijų sąnaudos			666,8	1,6	87,3	0,5	754,1	1,2
Administracinės sąnaudos			42,4	0,1	463,8	2,4	506,2	0,8
Finansinės-investicinės veiklos sąn.			140,8	0,3	248,5	1,3	389,3	0,6
Kitos sąnaudos			5,2	0,01	310,7	1,6	315,9	0,5
Atostogų rezervas			218,9	0,5	1,1	0	220	0,4
Iš viso sąnaudos:	7 862	100	33 467,3	100	19 225,4	100	60 584,7	100

¹ LR finansų ministro 2004-11-22 įsakymas Nr. 1K-372 „Dėl pelno nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sudarymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“.

² LR Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 10 str. 1 d. 7 p.

³ LR Seimo 2006-05-02 nutarimo Nr. X-592 „Dėl Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos tarybos 2004 metų veiklos ataskaitos“ 3 str.

⁴ <http://www.ceskatelevize.cz/ct/>

⁵ LRT 2005 m. pajamų-sąnaudų sąmatos vykdymas pagal programas ir finansavimą.

LRT 2005 metų sąnaudų struktūroje didžiausią dalį sudarė televizijos programų pirkimo (24,6 proc.), darbo užmokesčio (17,9 proc.) ir transliavimo sąnaudos (15,7 proc.).

Lietuvos radijo ir televizijos komisijos 2004 metų ataskaitoje Lietuvos Respublikos Seimui teigiama, kad: „Lietuvai tapus ES nare, ypač aktualia tampa valstybės biudžeto lėšų, skiriamų visuomeniniam transliuotojui visuomeninei misijai vykdyti, skaidri panaudojimo tvarka, kaip to reikalauja EK direktyva 80/723/EEB ir EK pranešimas apie valstybės paramos visuomeniniam transliuotojui taisyklės (2001/C 320/04). Kitaip sakant, šie dokumentai reikalauja, kad valstybės parama visuomeniniam transliuotojui būtų skirta tik jo misijai vykdyti ir nebūtų suplakama su komercinėmis pajamomis“. Žemiau pateiktos ištraukos iš minėtos EK direktyvos ir EK pranešimo.

EK pranešime apie valstybės paramos visuomeniniam transliuotojui taisyklės (2001/C 320/04) teigiama:	
Dėl apskaitų atskyrimo transliavimo sektoriuje	<p>49. [... būtina aiškiai bei tiksliai apibrėžti viešųjų paslaugų funkciją ir aiškiai bei atitinkamai išskirti viešųjų ir neviešųjų paslaugų veiklą. Atskirti šių dviejų sričių apskaitą paprastai jau dabar reikalaujama nacionaliniu lygiu, kad būtų užtikrintas valstybinių lėšų naudojimo viešumas ir atskaitomybė. Atskirti apskaitas yra būtina, kad Komisija galėtų patikrinti proporcingumą. Tai suteiks Komisijai galimybę ištirti įtarimus dėl kryžminio subsidijavimo ir apginti pagrįstą atlyginimą už visuotinės ekonominės svarbos užduotis...]</p> <p>53. Transliavimo sektoriuje apskaitų atskyrimas nesudaro ypatingų problemų dėl pajamų dalies, tačiau dėl išlaidų gali būti ir ne toks paprastas arba neįmanomas. Taip yra todėl, kad transliavimo sektoriuje valstybės narės visą transliuotojų programą gali laikyti skirta viešųjų paslaugų funkcijai, tačiau kartu leisti naudoti ją ir komercijai. Kitaip tariant, skirtingos veiklos rūšių sąnaudos daugiausia yra tos pačios.</p> <p>55. Turi būti aiškiai apibrėžtos išlaidos, susijusios su neviešųjų paslaugų veikla. Be to, jei viešųjų ir neviešųjų paslaugų užduotims atlikti naudojami tie patys ištekliai: personalas, įranga, stacionarioji įranga, jų išlaidos turi būti paskirstytos remiantis skirtumu tarp visų įmonės išlaidų jai užsiimant ir neužsiimant neviešųjų paslaugų veikla.</p> <p>56. Pirmiau minėtos nuostatos reiškia, kad skirtingai nuo kitų sektorių, vien tik viešųjų paslaugų veiklai priskirtinų išlaidų, nors jos yra naudingos ir komercinei veiklai, nebūtina skirstyti ir galima priskirti vien tik viešosioms paslaugoms. Pavyzdžiui, tai galėtų būti programos, rodomos atliekant viešųjų paslaugų funkciją, bet parduodamos ir kitiems transliuotojams, kūrimo išlaidos.</p>
Komisijos Direktyvoje 2000/52/EB iš dalies keičiančioje Direktyvą 80/723/EEB dėl finansinių santykių tarp valstybių narių ir valstybinių įmonių skaidrumo (2000-07-26) teigiama:	
Dėl Direktyvos taikymo	Atsižvelgiant į ribotą galimą poveikį konkurencijai ir siekiant išvengti per didelės administracinės naštos, šiuo metu nėra būtina reikalauti, kad įmonės, kurių bendra grynoji apyvarta yra mažesnė nei 40 milijonų eurų per metus , tvarkytų atskiras sąskaitas.

Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu¹ patvirtintos taisyklės, kurios įsigaliojo nuo 2005 metų, neįpareigoja LRT tvarkyti apskaitą pagal atskiras sąnaudų rūšis, o numato su atskirų programų įgyvendinimu susijusias sąnaudas grupuoti pagal savo pasirinktą sąnaudų grupavimo būdą ir registruoti patirtas sąnaudas atskiroje sąskaitoje „Kompensuotos sąnaudos“. Pagal LRT Didžiosios knygos (suvestinių sąskaitų registro) duomenis ir patvirtintą LRT sąskaitų planą negalime teigti, kad apskaita yra atskirta, nes nėra sąskaitų pagal atskiras sąnaudų rūšis, kuriose būtų apskaitomos išlaidos iš valstybės biudžeto. LRT 2005 metais patirtos su programų įgyvendinimu susijusios sąnaudos nebuvo registruojamos 64 sąskaitoje „Kompensuotos sąnaudos“, detalizuojant jas pagal

¹ LR finansų ministro 2004-11-22 įsakymas Nr. 1K-372 „Dėl pelno nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sudarymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“.

atskiras sąnaudų rūšis, o tik nurašomos bendra suma. LRT sąnaudas viešosioms paslaugoms priskyrė savo nuožiūra. **LRT vadovybės patvirtintoje finansinių išteklių naudojimo tvarkoje¹ nebuvo numatyta, kokiais atvejais įvairiems ūkio subjektams už suteiktas paslaugas apmokama iš valstybės biudžeto lėšų ir kokiais iš komercinių lėšų, todėl negalime nustatyti, kiek valstybės biudžeto lėšų buvo panaudota viešosioms paslaugoms teikti.** LRT 2006 metais patvirtino tvarką „Dėl Komercinei ūkinei veiklai tenkančių sąnaudų dalies nustatymo“², kuri reglamentuoja ūkinei – komercinei veiklai tenkančių sąnaudų dalies nustatymo tvarką. Tvarkos tikslas yra numatyti LRT ūkinei-komercinei veiklai tenkančių sąnaudų dalį procentais, kad būtų užtikrintas viešųjų lėšų naudojimo skaidrumas ir atskaitomybė. *Auditorių nuomone, ši tvarka nepakankamai reglamentuoja panaudotų lėšų atskyrimą viešosioms ir ne viešosioms paslaugoms.*

EK pranešime³ teigiama, kad „*Viešųjų paslaugų įpareigojimo apibrėžimas turi būti kiek galima tikslesnis*“. LRT įstatyme⁴ nustatyta, kad LRT tarybos ataskaitoje privalo būti nurodytos išlaidos, susijusios su ne viešojo pobūdžio paslaugų teikimu. Kai LRT ištekliai naudojami ir viešosioms, ir neviešosioms paslaugoms, išlaidos turi būti paskirstytos atitinkamai kaip skirtumas tarp visų įmonės išlaidų ir visų ne viešojo pobūdžio išlaidų (nuostata įsigaliojo nuo 2006 metų).

Nėra apibrėžta, kokias viešąsias paslaugas ir kokios apimties turėtų teikti nacionalinis transliuotojas visuomenei už skirtas valstybės biudžeto lėšas. Taip pat nebuvo reglamentuotas LRT sąnaudų viešosioms paslaugoms priskyrimas, todėl nėra galimybės įvertinti, kiek valstybės biudžeto lėšų buvo panaudota viešosioms paslaugoms teikti, vykdant nacionalinio transliuotojo funkcijas [4].

2.1. Darbo užmokesčio sąnaudos

LRT skiriamos valstybės biudžeto lėšos nurodomos viena eilute, neišskiriant lėšų darbo užmokesčiui. LRT įstatyme⁵ nustatyta, kad darbo apmokėjimo sistemą tvirtina LRT generalinis direktorius. LRT darbo užmokesčio fondą planuoja ir naudoja pagal LRT generalinio direktoriaus nustatytą tvarką. LRT darbo užmokesčio lėšos planuojamos pagal patvirtintą etatų sąrašą ir naudojamos pagal sąmatą. LRT duomenimis, 2005 metais darbo užmokesčio sąnaudos iš valstybės biudžeto lėšų sudarė 9 507,6 tūkst. Lt, iš komercinių lėšų – 1 314,9 tūkst. Lt (5 pav.). Bendros darbo užmokesčio sąnaudos sudarė 17,9 proc. visų LRT sąnaudų struktūroje (1 lentelė).

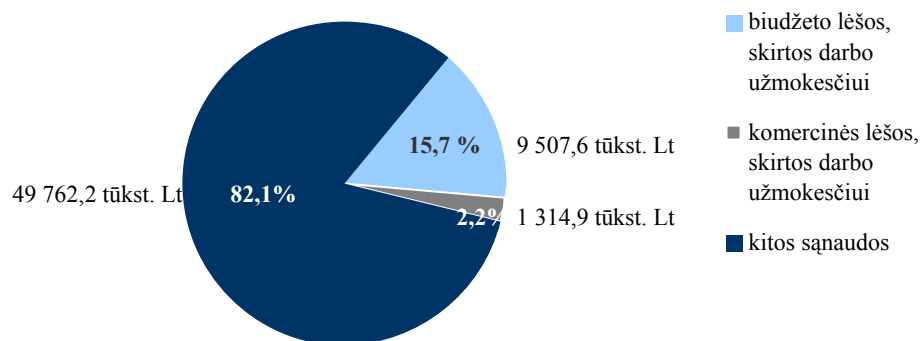
¹ LRT generalinio direktoriaus 2003-07-25 įsakymas Nr. 83.

² LRT generalinio direktoriaus 2006-05-17 įsakymas Nr. 1RA-50.

³ EK pranešimo apie valstybės paramos visuomeniniam transliuotojui taisyklės 37 p. (2001/C 320/04).

⁴ LR Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 10 str. 6 d.

⁵ LR Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 13 str. 1 d. 1 p.

5 pav. Biudžeto ir komercinių lėšų dalis, tenkanti darbo užmokesčiui 2005 m., tūkst. Lt

LRT darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkoje numatyta, kad LRT taryba tvirtina LRT generalinio direktoriaus mėnesinės algos dydį, taip pat paveda LRT generaliniam direktoriui nustatyti mėnesinę algą generalinio direktoriaus pavaduotojams.

Audito metu vertinome 2001 metais atlikto valstybinio audito¹ metu pateiktos rekomendacijos „peržiūrėti darbo apmokėjimo sistemą“ įgyvendinimą. Pažymėtina, kad darbo apmokėjimo tvarka buvo keičiama, tačiau atsirado dar didesni skirtumai tarp atskirų pareigybių darbuotojų minimalaus ir maksimalaus mėnesinės algos dydžio (2 lentelė). Pavyzdžiui, vyriausiajam specialistui 2001 metams buvo nustatytas mėnesinės algos dydis nuo 2300 Lt iki 4000 Lt, o 2005 metams – nuo 1000 Lt iki 7400 Lt. Atskirų pareigybių darbuotojams nustatytas minimalus mėnesinės algos dydis sumažėjo iki Vyriausybės nustatytos minimalios mėnesinės algos.

2 lentelė. LRT darbuotojų patvirtintos mėnesinės algos dydis 2001-2005 metais

Pareigos	2000-12-01 įsakymas Nr.193 (nuo 2001-01-01)*	2001-08-01 įsakymas Nr.106 (nuo 2001-08-01)*	2003-01-31 įsakymas Nr.13	2004-05-04 įsakymas Nr.1RA-36 (nuo 2004-08-01)	2004-09-14 įsakymas Nr.1RA-69
Generalinis direktorius	nustato LRT Taryba				nustato LRT Taryba
Radijo ir televizijos direktoriai (generalinio direktoriaus pavaduotojai) Vyriausiasis finansininkas	85-90 proc. LRT generalinio direktoriaus mėn. atlyginimo				85-90 proc. LRT generalinio direktoriaus mėn. atlyginimo
Vyriausiojo finansininko pavaduotojas	85 proc. LRT generalinio direktoriaus mėn. atlyginimo				
Vyriausieji specialistai	2300-4000	2300-4000	1000-4000		1000-7400
Struktūrinių padalinių vadovai	1000-3500	1000-3500	1000-4000		1000-7400
Vyresnieji specialistai	1000-2500	1000-2500	1000-2500		LRV MMA iki 4500
Specialistai	650-2000	650-2000	650-2000		LRV MMA iki 4500
Jaunesnieji specialistai ir technikai	650-1700	650-1700	650-1700		LRV MMA iki 2300
Tarnautojai	600-1200	600-1600	600-1600		LRV MMA iki 1800
Aptarnavimo sferos darbuotojai	640-900	600-1200		600-1200	900-1500
Kvalifikuoti darbininkai	500-900	500-1200		700-1300	700-1400
Nekvalifikuoti darbininkai	430-600	430-650		500-650	LRV MMA iki 650
Vairuotojai	600-800	600-1050			900-1200

*atskiroms pareigybėms atlyginimai buvo nustatyti pagal kategorijas, atsižvelgiant į kvalifikaciją.

¹ LR Valstybės kontrolės „Viešosios įstaigos „Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija“ 1999 metų antro pusmečio ir 2000 metų veiklos vertinimo taupumo, rezultatyvumo ir efektyvumo požiūriu, vykdant Valstybės kontrolės 2000-01-07 sprendimą Nr. 2 ir atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendacijas“ valstybinio audito ataskaita (2001-05-14 Nr.210-5).

Audito metu nustatyta, kad LRT generalinio direktoriaus įsakymu¹ LRT atskirų pareigybių darbuotojams patvirtinta mėnesinė alga skiriasi keletą kartų (2 pavyzdys).

2 pavyzdys		
Struktūrinis padalinys	Pareigybė	Mėnesinis atlyginimas, Lt
Televizijos struktūrinio padalinio Televizijos centro vaizdinio paruošimo grupė	viršininkas	500 (MMA)
Televizijos struktūrinio padalinio LTN direkcija	direktorius	1 000
Radio struktūrinio padalinio Naujienų tarnyba	direktorius	4 520
Techninio centro struktūrinio padalinio Informacinių technologijų skyrius	viršininkas	4 900

Nustatyta skirtinga mėnesinė alga tos pačios pareigybės darbuotojams, atliekantiems tas pačias funkcijas (3 pavyzdys).

3 pavyzdys		
Padalinio pavadinimas	Pareigybė	Mėnesinis atlyginimas Lt
Radio Muzikos redakcija	redaktorius	500 Lt, 965 Lt, 995 Lt
Naujienų tarnyba	redaktorius	500 Lt, 1 300 Lt

Nepakankamai aišku, pagal kokius kriterijus atskiroms LRT darbuotojų pareigybėms buvo patvirtinta mėnesinė alga [5].

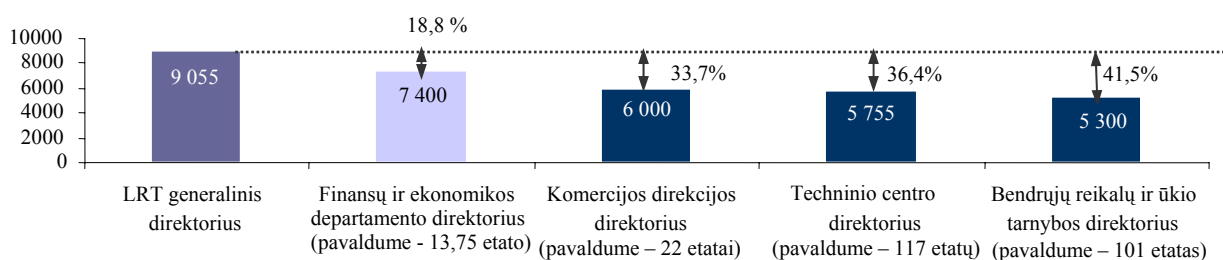
Palyginimas su kitų šalių nacionaliniais transliuotojais

Latvijos televizijos darbuotojų atlyginimo dydis nustatomas pagal užimamas pareigas ir veiklos vertinimą skirstant darbuotojus į kategorijas (pagal jų kvalifikaciją) bei nustatant galimą atlyginimo dydį kiekvienai kategorijai.

LRT darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkoje numatyta, kad generalinio direktoriaus pavaduotojų mėnesinė alga yra 10-15 proc., o struktūrinių padalinių vadovų – 10-30 proc. mažesnė, negu LRT generalinio direktoriaus mėnesinė alga. Tvarkoje taip pat numatyta, kad tam tikrais atvejais generalinio direktoriaus sprendimu generalinio direktoriaus pavaduotojams ir struktūrinių padalinių vadovams gali būti skiriama mėnesinė alga netaikant minėtų apribojimų. *Auditorių nuomone, ši LRT darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos nuostata LRT generaliniam direktoriui suteikė galimybę, nesant aiškių vertinimo kriterijų, atskirų struktūrinių padalinių vadovams nustatyti skirtingo dydžio mėnesines algas (4 pavyzdys).*

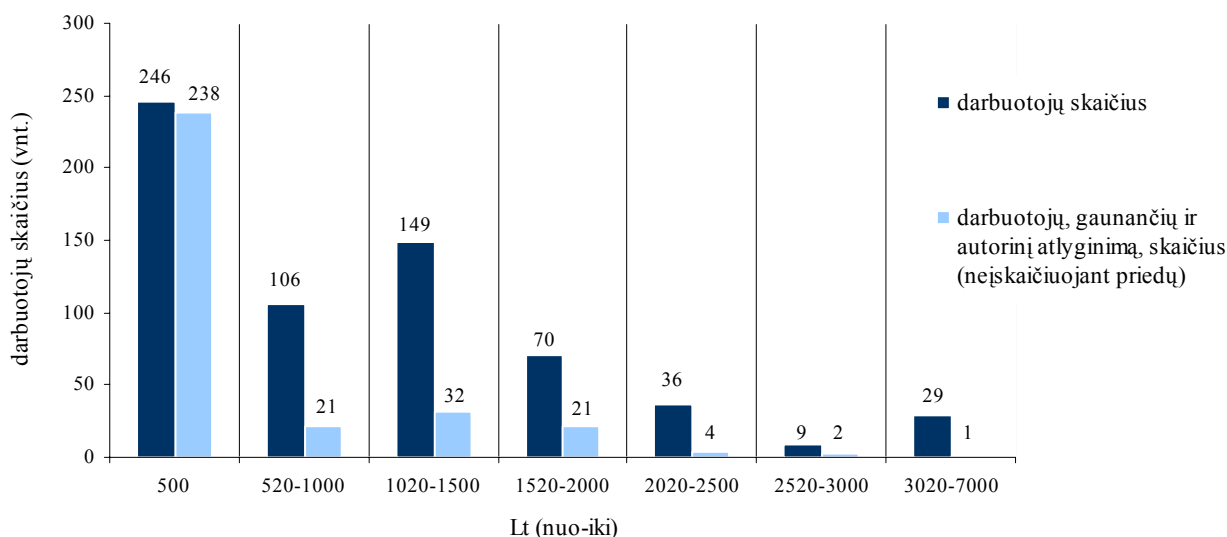
4 pavyzdys.

LRT generalinio direktoriaus ir kai kurių struktūrinių padalinių vadovų mėnesinė alga 2005 m. (Lt)

¹ LRT generalinio direktoriaus 2004-12-31 įsakymas Nr. P-459.

Atkreiptinas dėmesys, kad LRT etatiniams darbuotojams (247,5 etato) patvirtinta minimali mėnesinė alga (MMA). LRT 2005 metais su darbuotojais, gaunančiais MMA ir didesnę negu MMA algą, sudarė autorines sutartis dėl turinių teisių perdavimo į sukurtus kūrinis, už kuriuos LRT mokėjo autorinį atlyginimą. Darbuotojų, gaunančių darbo užmokestį ir autorinį atlyginimą, skaičius pateiktas 6 paveiksle.

6 pav. Darbuotojų, 2005 m. gavusių pareiginę algą ir autorinį atlyginimą, skaičius¹

Darbuotojai, gaunantys MMA ir autorinį atlyginimą sudaro didžiausią visų LRT darbuotojų dalį.

Autorinis atlyginimas – viena iš atsiskaitymo formų vykdant sutarties sąlygas, tačiau tai nėra darbo užmokestis, todėl, auditorių nuomone, darbuotojams, gaunantiems MMA ir autorinį atlyginimą, nepakankamai užtikrinamos socialinės garantijos.

Pažymėtina, kad LRT nėra Televizijos programų direktoriaus, nors toks etatas yra įsteigtas. LRT yra sudariusi paslaugų sutartį² su UAB „Eterio zona“, kuri įsipareigoja sutartyje nurodytais terminais ir sąlygomis teikti LRT paslaugas, susijusias su televizijos programos tinklelio projektu kūrimu, atnaujinimu ir įgyvendinimu. 2005 metais už UAB „Eterio zona“ paslaugas pagal minėtą sutartį iš viso buvo sumokėta 72 tūkst. Lt be PVM (arba vidutiniškai apie 6 tūkst. Lt per mėnesį). Televizijos programų direktoriui už televizijos programos tinklelio rengimą ir vadovavimą struktūriniam padaliniui (139 etatiniai darbuotojai) nustatyta mėnesinė alga 4 tūkst. Lt, t. y. 1 420 Lt mažesnė negu Radijo programų direktoriaus (28 etatiniai darbuotojai) mėnesinė alga.

¹ LRT duomenys.

² 2003-07-28 paslaugų sutartis.

LRT darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkoje numatyta, kad LRT generalinio direktoriaus pavadootojams, struktūrinių padalinių vadovams suteikiama teisė nustatyti LRT darbuotojams priedus už skubių, svarbių ar sudėtingų darbų (užduočių) vykdymą, už laikinai nesančių darbuotojų funkcijų (pareigų) atlikimą, nurodant konkretų terminą. Bendra šių priedų suma neturi viršyti darbuotojui nustatytos 50 proc. mėnesinės algos dydžio, išskyrus Komercijos direkcijos darbuotojų priedus. Auditorių nuomone, LRT darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos nuostata „priedų suma neturi viršyti darbuotojui nustatytos 50 proc. mėnesinės algos dydžio, išskyrus Komercijos direkcijos darbuotojų priedus“ sudaro sąlygas Komercijos direkcijos darbuotojams gauti priedus keletą kartų didesnius negu jų pagrindinis atlyginimas.

Komercijos direkcijos darbuotojams mokamas papildomas kintantis atlyginimo priedas pagal patvirtintus Komercijos direkcijos darbuotojų papildomo apmokėjimo nuostatus¹. LRT Komercijos direkcijos Reklamos skyriaus darbuotojams 2005 metais iš komercinių lėšų mokėjo atlyginimus ir priedus (3 lentelė).

3 lentelė. LRT Komercijos direkcijos darbuotojų darbo užmokestis 2005 metais, Lt

Pareigos	Etatų skaičius	Pagrindinis atlyginimas	Priedas	Viso	Darbo užmokestis mėnesiui
Direktorius	1	65 022	153 145	218 167	18 180,6
Reklamos skyriaus viršininkas	1	49 412	80 136	129 548	10 795,7
Reklamos administratorius	1	16 595	6 450	23 045	1 920,4
Reklamos administratorius	1	15 099	8 700	23 799	1 983,3
Reklamos skyriaus vadybininkas	1	5 822	118 731	124 553	10 379,4
Reklamos skyriaus vadybininkas	1	6 051	93 852	99 903	8 325,3
Reklamos skyriaus vadybininkas	1	5 530	72 447	77 977	6 498,1
Reklamos vadybininkas	1	5 684	75 749	81 433	6 786,1
Reklamos vadybininkas	1	5 862	42 137	47 999	3 999,9
Reklamos vadybininkas	1	5 689	37 867	43 556	3 629,7
Reklamos transliavimo vadybininkas	1	13 651	7 900s	21 551	1 795,9
Iš viso:	11	194 417	697 114	891 531	-

Reklamos skyriaus vieno darbuotojo vidutinis atlyginimas su priedais – 6 754 Lt. Komercijos direkcijos direktoriaus pagrindinis atlyginimas su priedais – 18 180,6 Lt, t.y. du kartus didesnis negu LRT generalinio direktoriaus – 9 055 Lt ir 2,7 karto didesnis negu Komercijos direkcijos Reklamos skyriaus vieno darbuotojo vidutinis atlyginimas. LRT 2005 metais Komercijos direkcijos Reklamos skyriaus darbuotojams išmokėjo 3,6 karto daugiau priedų negu pagrindinio atlyginimo. Reklamos pajamos 2004 metais sudarė 17 559,5 tūkst. Lt, 2005 metais – 16 190,8 tūkst. Lt arba sumažėjo 7,8 proc.

¹ LRT generalinio direktoriaus 2003-12-24 įsakymas Nr.127.

Reklamos pajamos uždirbamos naudojant valstybės biudžeto lėšas, skirtas transliavimui. Reklama transliuojama laidų, kurias rengia ir kiti LRT darbuotojai, metu, laidoms rengti naudojamos valstybės biudžeto lėšos.

LRT sąnaudos darbo užmokesčiui 2005 metais sudarė 17,9 proc. visų LRT sąnaudų, tačiau, kaip ir kitoms viešosioms įstaigoms, LRT nėra aiškiai reglamentuotas darbo užmokestis, tų pačių pareigybių darbuotojams nustatytas skirtingas darbo užmokestis, apie 35 proc. darbuotojų nustatyta minimali mėnesinė alga [6].

LR Seimas nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės rekomendacijų viešųjų įstaigų valdymui tobulinti įgyvendinimo“¹ pasiūlė Vyriausybei nustatyti viešųjų įstaigų, kurių dalininkės yra ministerijos ar kitos valstybinės institucijos, valstybės turto ir valstybės biudžeto lėšų naudojimo atskaitomybės, kontrolės bei šių lėšų naudojimo darbo apmokėjimui tvarką, tačiau tokia tvarka iki šio audito pabaigos nenustatyta.

Auditorių nuomone, atsižvelgiant į tai, kad LRT yra valstybei nuosavybės teise priklausanti viešoji įstaiga, kurios veiklą reglamentuoja LRT įstatymas, būtų tikslinga reglamentuoti ir LRT darbo apmokėjimą, išskiriant jį iš kitų viešųjų įstaigų, finansuojamų iš valstybės biudžeto.

2.2. Sezoninių laidų pirkimo sąnaudos, laidų atranka ir įsigijimas

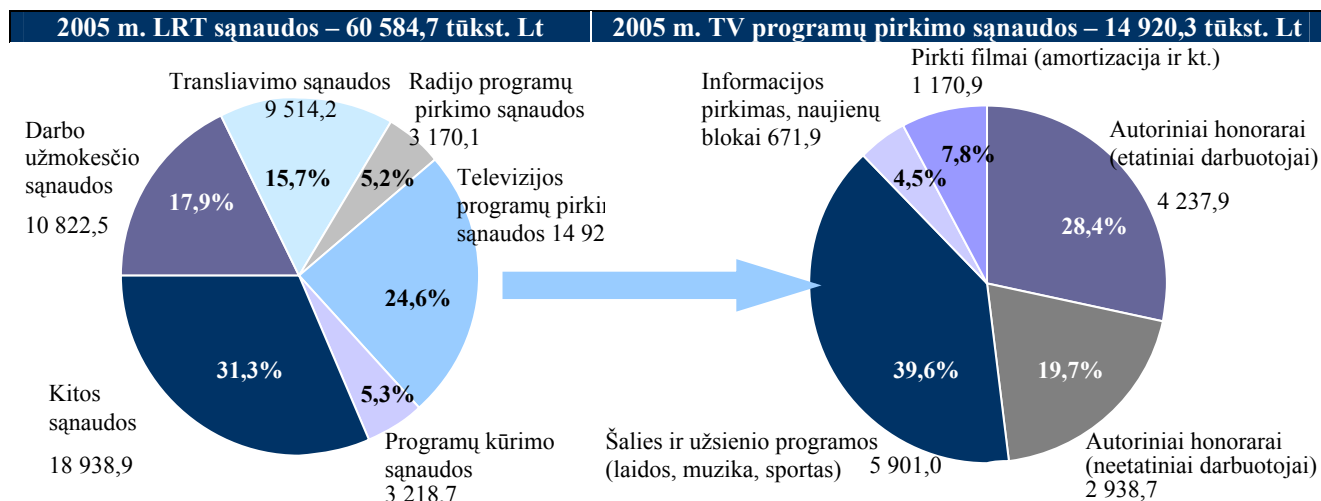
Sezoninių laidų pirkimo sąnaudos

LRT duomenimis, 2005 metais LRT radijo ir televizijos programų pirkimo sąnaudos (valstybės biudžeto ir komercinių lėšų bendrai) sudarė 18 090,4 tūkst. Lt arba apie 30 proc. visų LRT sąnaudų. Televizijos programų pirkimo sąnaudos buvo 14 920,3 tūkst. Lt arba beveik 5 kartus didesnės negu radijo programų pirkimo sąnaudos. Televizijos programų pirkimo sąnaudas sudarė:

- sąnaudos autoriniams honorarams (LRT etatinių darbuotojų ir kitų autorių);
- šalies ir užsienio programoms (laidoms, muzikai, sportui);
- informacijos ir naujienų pirkimui;
- pirktiems filmams (7 pav.).

---

¹ LR Seimo 2005-06-30 nutarimas Nr. X-303.

7 pav. LRT 2005 metų bendros ir televizijos programų pirkimo sąnaudos¹, tūkst. Lt ir proc.

LRT 2005 metų pajamų-sąnaudų sąmatos vykdymo ataskaitoje nurodė 3 218,7 tūkst. Lt programų kūrimo sąnaudų (7 pav.). Joms LRT priskyrė laidų apipavidalinimo sąnaudas, LATGA ir AGATA mokesčius, sąnaudas garso ir vaizdo įrašų laikmenoms, komandiruočių ir kitas sąnaudas. Atkreiptinas dėmesys, kad tai nėra pačių programų (laidų) kūrimo sąnaudos, tai dalis sąnaudų, susijusių su transliuojamų programų (laidų) rengimo (gamybos) procesu.

Pažymėtina, kad 2005 metais LRT sezoninių laidų nekūrė. LRT sudarė sutartis su juridiniais (prodiuserinėmis kompanijoms) ir fiziniais asmenimis (LRT etatiniais darbuotojais ir kitais autoriais) dėl sezoninių laidų kūrimo:

- Juridiniai asmenys sutartyse įsipareigojo sukurti ir pagaminti audiovizualinius kūrinius (pvz., televizijos laidą „Rytas su...“, „Bėdų turgus“, „Gero ūpo“, „Pagalbos telefonas“) ir perduoti LRT išimtinės gamintojo turtines teises. LRT pateiktais duomenimis², 2005 metais juridiniams asmenims (prodiuserinėms kompanijoms) už sezoninių laidų (LTV1) kūrimą, gamybą ir išimtinių gamintojo turtinių teisių perdavimą buvo sumokėta 4 046 tūkst. Lt.
- Fiziniai asmenys autorinėse ir autorinėse kūrinių užsakymo sutartyse įsipareigojo sukurti atskirus kūrinius (pvz., „sukurti televizijos laidos „Laiko ženklai“ literatūrinės dalies scenarijų bei sukurti ir atlikti laidos vedėjo vaidmenį“, „sukurti televizijos laidos „Gero ūpo“ režisūrinių scenarijų“), užfiksuoti juos materialioje laikmenoje ir perduoti LRT autoriaus turtines teises. LRT duomenimis³, 2005 metais pagal autorines sutartis už įvairių kūrinių, susijusių su sezoninėmis laidomis (LTV1), kūrimą ir autoriaus turtinių teisių perdavimą buvo sumokėta 1 860,9 tūkst. Lt autorinio atlyginimo, iš jų: LRT etatiniams darbuotojams pagal autorines sutartis – 558,2 tūkst. Lt, kitiems autoriams – 1 302,7 tūkst. Lt. Tačiau tai ne visos autorių

¹ LRT 2005 m. pajamų-sąnaudų sąmatos vykdymas pagal programas ir finansavimą.

² LRT 2005 m. televizijos laidų pagal projektus faktinės pajamos-sąnaudos.

³ LRT 2005 m. televizijos laidų pagal projektus faktinės pajamos-sąnaudos.

atlyginimų sąnaudos, kurios turėjo būti priskirtos atskiroms sezoninėms laidoms.

LRT pateiktais duomenimis, kai kurias sezonines laidas kūrė tik juridiniai asmenys (pvz., laida „Rytas su...“), tik fiziniai asmenys (LRT etatiniai darbuotojai ir/ar kiti autoriai pagal autorines sutartis) (pvz., laidos „Laiko ženklai“, „Lietuvos dainų dešimtukas“) arba juridiniai ir fiziniai asmenys kartu (pvz., laida „Gero ūpo“).

Minėtose sutartyse LRT juridiniams ir atskiriems fiziniams asmenims įsipareigojo skirti technines priemones ir jas aptarnaujantį personalą laidai/kūriniui pagaminti bei transliuoti pagal LRT teikiamų resursų sąrašą. LRT generalinis direktorius K. Petrauskis patvirtino 2005-2006 m. sezono LRT laidų gamybai ir transliacijai skiriamų resursų sąrašą¹. Jame nurodytos kiekvienai laidai skiriamos techninės priemonės ir jų naudojimo laikas, aptarnaujantis personalas ir jo darbo laikas, tačiau suteikiamų resursų kaina nenumatyta (5 pavyzdys).

5 pavyzdys

2005-2006 m. sezono vienai laidai „Gero ūpo“ LRT skiriamų prodiuserinei kompanijai resursų sąrašas

Skiriama	Pavadinimas	Laikas laidai parengti/ kiekis/ apimtis
Studija	SP1 studija (standartinis komplektas)	8 val.
Studijos paruošimas	3 dekoracijų sustatytojai, rekvizitininkas, aprengėja	8 val.
Grimas	Grimas laidos vedėjui ir dalyviams, 2 grumuotojos	2 val.
Transliacija, įrašas	Vedantysis operatorius, 1 vaizdo kamera	8 val.
	4 operatoriai, 4 vaizdo kameros	4 val.
Kūrybinė grupė	Garso režisierius, dizaineris	8 val.
Papildoma vaizdo įranga	Operatorinis kranas, vaizdo kamera	4 val.
Papildomas personalas	1 inžinierius, 1 operatorinio kranu operatorius	4 val.
Peržiūros aparatinė	Laidai peržiūrėti	4 val.
Montavimas	Linijinė montažinė ir montažo režisierius	4 val.
Dekoracijos	Dekoracijų projektavimas, gamyba, priežiūra	TV sezonui
Grafinis apipavidalinimas	Vinjetės, skirtukai	TV sezonui
Kita	LRT vaizdo kasetės	Laidos įrašai

LRT dėl resursų suteikimo ir jų ekonominių apskaičiavimų informavo², kad „LRT transliuojamų laidų gamyba yra organizuojama naudojant LRT turimus resursus (patalpas, įrangą, kitą turtą bei žmogiškuosius resursus). Tačiau asmenys (fiziniai, juridiniai), kurie rengia LRT transliuojamas laidas nėra LRT paslaugų gavėjai, nes su šiais asmenimis LRT bendradarbiauja, siekiant maksimaliai kokybiško rezultato (aukštos kokybės radijo ir televizijos laidų)“. LRT neskaičiavo suteikiamų resursų kainų, nes, pagal minėtą paaiškinimą, rengdama laidas, tik bendradarbiavo su juridiniais ir fiziniais asmenimis.

LRT neatliko 2005 metais sezoninėms laidoms rengti suteiktų resursų ekonominių apskaičiavimų bei, sudarydama sutartis su juridiniais asmenimis (prodiuserinėmis kompanijomis), nenumatė, kad būtų rengiamos kai kurių kuriamų ir gaminamų laidų sąmatos. Todėl nėra galimybės įvertinti, ar laidų kainos buvo nustatytos, atsižvelgiant į

¹ LRT generalinio direktoriaus 2005-09-30 įsakymas Nr. 1RA-109, 2005-10-28 įsakymas Nr. 1RA-125.

² LRT 2006-04-28 raštas Nr. 4RA-559-(A1).

juridiniams asmenims (prodiuserinėmis kompanijomis) suteiktus resursus ir, ar LRT efektyviai naudojo laidoms pirkti skirtas lėšas [7].

LRT patvirtintuose vidiniuose dokumentuose¹ numatyta, kad LRT prodiuseriai rengia laidų sąmatas, tačiau audito metu buvo pateiktos ne visų auditorių vertinimui pasirinktų laidų sąmatos.

LRT strateginiame verslo plane 2004-2008² metams numatė tinkamo ir efektyvaus visuomeninių ir kitų finansinių išteklių panaudojimo rodiklį – *valandos produkcijos kainą*, tačiau 2005 metais tokių paskaičiavimų LRT neatliko ir nevertino nustatyto rodiklio.

Auditorių nuomone, yra rizika dėl kai kurių autorinių ir autorinių kūrinio užsakymo sutarčių sudarymo su etatiniais LRT darbuotojais tikslingumo:

- *dalis minėtų sutarčių sudaryta, įsipareigojant atlikti panašius į darbuotojų pareigines instrukcijose numatytus darbus (6 pavyzdys):*

6 pavyzdys	
Darbuotojo pareigos pagal darbo sutartį ir pareiginę instrukciją	To paties asmens, dirbančio televizijos operatoriumi, autorinės kūrinio užsakymo sutarties objektas
Televizijos operatorius pagal pateiktus filmavimo grafikus dalyvauja televizijos laidų paruošime, filmavime studijose ir už jos ribų; kartu su televizijos laidos režisieriumi sprendžia visus techninius klausimus, reikalingus vizualiniam laidos ar filmo sumanymui įvyvendinti; kartu su laidos dizaineriu peržiūri dekoracijų eskizus, kostiumus, grimą ir kt.; dalyvauja parenkant filmavimo objektus ir numato reikiamų filmavimui kamerų kiekį, apšvietimo išdėstymą ir papildomą techniką ³	Autorius įsipareigoja dalyvauti kūrybinėje grupėje dėl televizijos laidos sukūrimo ir surežisavimo ir sukurti televizijos laidos vaizdinį scenarijų pagal sukurtą ir autoriui pateiktą televizijos laidos scenarijų ir kt. ⁴

- *kai kuriose minėtose sutartyse nebuvo nurodyti konkrečių laidų pavadinimai (7 pavyzdys):*

7 pavyzdys
Sutarties objektas: Autorius įsipareigoja šioje sutartyje nustatytais sąlygomis ir terminais dalyvauti kūrybinėje grupėje dėl televizijos laidos sukūrimo ir surežisavimo ir sukurti televizijos laidos vaizdinį scenarijų pagal sukurtą ir Autoriui pateiktą televizijos laidos scenarijų, užfiksuoti jį materialioje laikmenoje, perduoti LRT autoriaus turtines teises, nurodytas šioje sutartyje, į Kūrinį, o LRT įsipareigoja priimti perduodamas autoriaus turtines teises ir sumokėti už jas autorinį atlyginimą ⁵ .

¹ LRT generalinio direktoriaus 2005-03-31 įsakymu Nr. 1RA-29 patvirtintų „TV laidų rengimo, techninių priemonių planavimo, laidų transliavimo į eterį nuostatų“ 5 p. ir LRT generalinio direktoriaus 2005-05-31 įsakymu Nr. 4P-165 patvirtintos Televizijos programos direkcijos Prodiuserių skyriaus prodiuserio pareiginės instrukcijos 2.5. p.

² LRT strateginis verslo planas ir finansinis modelis 2004-2008 metams.

³ TV operatoriaus pareiginė instrukcija, patvirtinta LRT generalinio direktoriaus 2005-03-25 įsakymu Nr.4P-47.

⁴ Autorinė kūrinio užsakymo sutartis (2003-07-28 Nr. A1440), galiojo iki 2005-09-30.

⁵ Autorinė kūrinio užsakymo sutartis (2003-08-01 Nr. A1364), galiojo iki 2005-09-30.

Kultūros ministerija, Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos informavo Valstybės kontrolę:

<p><i>Valstybinė mokesčių inspekcija prie LR finansų ministerijos</i>¹</p>	<p>„Analizuojant atskiras LRT sudarytas su autoriais autorines sutartis nustatyta, kad ne visos jos yra informatyvios, t.y. kai kuriose sutartyse nenurodytas kūrinio žanras nei sutartyje, nei kūrinio priėmimo perdavimo akte nenurodytas konkretus kūrinys, sutartyje nenurodytas perduotų kūrinių kiekis, autorinės sutarties objektas turinio prasme nedaug kuo skiriasi nuo pareiginiame instrukcijoje nurodytų pareigų, kai kuriais atvejais neaišku, kodėl autorinėje sutartyje nurodyti darbai laikomi kūriniais“.</p> <p>Valstybinė mokesčių inspekcija šiuo metu neturi pagrindo laikyti, kad LRT autorinėmis sutartimis buvo įforminti darbo teisiniai santykiai ir tokiu būdu buvo išvengta dalies mokesčių.</p>
<p><i>Kultūros ministerija</i>²</p>	<p>„Autorinių sutarčių sąlygas nustato Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 40 str. nuostatos. Todėl, sudarydamos konkrečias autorines sutartis, šalys turi taikyti įstatyme numatytas normas. Viena iš būtinų sutarties sąlygų, numatytų šio straipsnio 1 dalies 1 punkte, yra reikalavimas nurodyti sutartyje kūrinio pavadinimą. Kūrinio užsakovas (teisių perėmėjas ar licenciatas) turi aiškiai žinoti, į kokį literatūros ar meno kūrinį autoriaus turinės teisės jam perduodamos ar suteikiama licencija. Iš Jūsų pateiktų pavyzdžių matyti, kad, sudarydama sutartis, LRT nesilaikė šio įstatymo reikalavimo. Apie kūrinio identifikavimo svarbą autorinėje sutartyje pasisako ir autorinės teisės mokslininkai. Dr. A. Vileita Lietuvos autorių teisių ir gretutinių teisių komentare aiškina: „Nepakanka sutartyje nurodyti tik kūrinio pavadinimą, bet reikia nurodyti ir kūrinio pobūdį, žanrą, apimtį ir kitus duomenis apibūdinančius kūrinį. Jeigu sudaroma kūrinio užsakymo sutartis, tai sutartyje arba sutarties priede aptariami reikalavimai būsimam kūrinii, jo turinys ir paskirtis“ (Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2000, 104 p.)“.</p>

Auditorių nuomone, yra rizika, kad kai kurie LRT darbuotojai, su kuriais LRT yra pasirašiusi darbo ir autorines sutartis, darbus, numatytus autorinėse sutartyse, atlieka darbo metu. Kai kuriuos darbus, numatytus darbo ir autorinėse sutartyse, sunku atskirti, nes jie sudaro vientisą procesą.

Valstybinė darbo inspekcija informavo³, kad 2006 metais atlikto patikrinimo LRT metu teisės aktų pažeidimų nenustatyta.

Laidų atranka ir įsigijimas

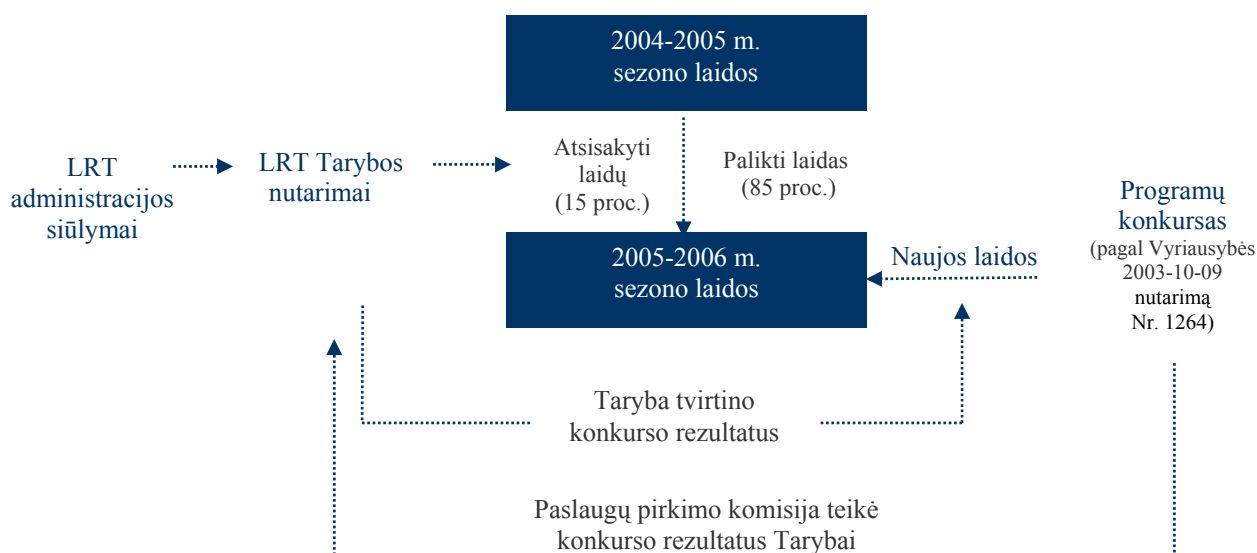
LRT duomenimis, 2005 metais buvo rodomos 55 televizijos sezoninės laidos⁴ (LTV1 ir LTV2). LRT taryba 2005 metais, remdamasi savo sezoninių laidų atranka ir LRT administracijos siūlymais, priėmė nutarimus, kokias laidas palikti 2005-2006 metų sezono tinklelyje ir kokių laidų atsisakyti. Atlikus laidų atranką, apie 85 proc. 2004-2005 metų sezono laidų (kurias kūrė juridiniai ir fiziniai asmenys) liko 2005-2006 metų tinklelyje, su jų kūrėjais buvo pasirašytos sutartys naujam sezonui (8 pav.).

¹ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie LR finansų ministerijos 2006-04-12 raštas Nr. (21.6-32-3)-R-3349.

² LR kultūros ministerijos 2006-05-03 raštas Nr. S2-1064.

³ Valstybinės darbo inspekcijos 2006-04-13 raštas Nr. 06-10-676.

⁴ Pagal LRT generalinio direktoriaus 2005-03-31 įsakymu Nr. 1RA-29 patvirtintus LRT TV laidų rengimo, techninių priemonių planavimo, laidų transliavimo į eterį nuostatus rudens tinklelis pradedamas transliuoti rugsėjo pradžioje, vasaros tinklelis – ne anksčiau kaip birželio 1 d.

8 pav. Sezoninių laidų atrankos ir įsigijimo procesas

LRT generalinio direktoriaus įsakymu¹ patvirtintuose TV laidų rengimo, techninių priemonių planavimo, laidų transliavimo į eterį nuostatuose numatyta, kad, sudarant tinklelius, atsižvelgiama į tai, kokios laidos buvo populiariausios ir labiausiai atitiko visuomeninę LRT misiją. LRT taryba buvo įpareigojusi² LRT administraciją sukurti laidų vertinimo sistemą ir teikti informaciją Tarybai apie vidinio laidų vertinimo rezultatus. Seimas 2006 metais, svarstydamas LRT 2004 metų veiklos ataskaitą, nutarė³ siūlyti LRT tarybai vertinant laidų kokybę vadovautis ne tik jų žiūrimumo kriterijumi, bet **nustatyti ir kitus objektyvius laidų kokybės vertinimo kriterijus**.

Viešųjų pirkimų įstatyme⁴ numatyta, kad, perkant paslaugas, šio įstatymo reikalavimai netaikomi radijo ir televizijos programų sukūrimo, jų parengimo transliuoti paslaugų, jau parengtų programų bei radijo ir televizijos laidų transliavimo eteryje laiko pirkimams. Šių pirkimų tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Vyriausybė nutarimu⁵ patvirtino Radijo ir televizijos programų sukūrimo, jų parengimo transliuoti paslaugų, jau parengtų programų bei radijo ir televizijos laidų transliavimo eteryje laiko pirkimų tvarkos aprašą (toliau – Pirkimų tvarkos aprašas). Pagal šį Pirkimų tvarkos aprašą perkama:

- 1) radijo ir televizijos programų sukūrimas (sukūrimo paslaugos);
- 2) radijo ir televizijos programų parengimas transliuoti (parengimo transliuoti paslaugos);

¹ LRT generalinio direktoriaus 2005-03-31 įsakymas Nr. 1RA-29 „Dėl TV laidų rengimo, techninių priemonių planavimo, laidų transliavimo į eterį nuostatų“.

² Tarybos 2005-01-17 posėdžio protokolas Nr. P1-2.

³ LR Seimo 2006-05-02 nutarimas Nr. X-592 „Dėl Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos tarybos 2004 metų veiklos ataskaitos“.

⁴ Viešųjų pirkimų įstatymo 9 str. 2 d. 6 p.

⁵ Vyriausybės 2003-10-09 nutarimas Nr. 1264 „Dėl radijo ir televizijos programų sukūrimo, jų parengimo transliuoti paslaugų, jau parengtų programų bei radijo ir televizijos laidų transliavimo eteryje laiko pirkimų tvarkos patvirtinimo“ (redakcija nuo 2004-12-06).

3) parengtų programų bei radijo ir televizijos laidų transliavimas eteryje (transliavimo eteryje paslaugos).

Pažymėtina, kad minėtame Vyriausybės nutarime nėra detalizuota, kas sudaro radijo ir televizijos programų sukūrimo, parengimo transliuoti, parengtų programų bei radijo ir televizijos laidų transliavimo eteryje paslaugas. LRT informavo¹, kad „2005 metais buvo atliktos pirkimo procedūros ir pirktos televizijos programų sukūrimo paslaugos ir televizijos programų parengimo transliuoti paslaugos: televizijos programų sukūrimo paslaugos – tai laidos, kuri yra atskira programos dalis, turintį pavadinimą, transliavimo laiką, autorius ir vedėjus, sukūrimas; televizijos programų parengimo transliuoti paslaugos – tai su įvairių techninių priemonių, įrangos naudojimu susijusios paslaugos (pvz., apšvietimui reikalingos įrangos nuoma)“. LRT taip pat informavo², kad „iš fizinių asmenų LRT laidų sukūrimo paslaugų neperka, o perima autorines teises į jų kuriamus kūrinius pagal autorines sutartis arba autorines kūrinio užsakymo sutartis“.

Jau buvo minėta, kad juridiniai asmenys 2005 metų sutartyse įsipareigojo sukurti ir pagaminti audiovizualinius kūrinius (laidas) ir perduoti LRT išimtinės gamintojo turtines teises, o fiziniai asmenys autorinėse kūrinio užsakymo ir autorinėse sutartyse įsipareigojo sukurti atskirus kūrinius, susijusius su laidomis, užfiksuoti juos materialioje laikmenoje ir perduoti LRT autoriaus turtines teises (žiūr. šios ataskaitos 23 p.).

2005 metais perkant sezoninių laidų, kurios buvo transliuotos 2004-2005 metų sezono metu ir atrinktos į 2005-2006 m. sezono tinklę, sukūrimo paslaugas iš juridinių asmenų ir sudarant autorines sutartis su fiziniais asmenimis dėl įvairių kūrinių, susijusių su laidomis, sukūrimo, nebuvo taikomos nei Viešųjų pirkimų įstatymo, nei Vyriausybės nutarimu³ patvirtinto Pirkimų tvarkos aprašo nuostatos [8]. LRT informavo, kad 2005 metais su fiziniais asmenimis buvo sudaryta virš 3 tūkst. autorinių sutarčių, todėl, jų nuomone, vykdant viešųjų pirkimų procedūras kiekvienam autoriniam kūriniui įsigyti, LRT gamyba gali sustoti, nes bus prarastas lankstumas ir galimybė reaguoti į televizijos ir radijo programos poreikius.

LRT 2005 metais organizavo konkursą naujoms laidoms (kurios nebuvo transliuotos 2004-2005 metų sezono metu) 2005-2006 metų sezono televizijos tinkleliui užpildyti (8 pav.). 2005 metais Tarybos siūlymu LRT administracija įsipareigojo skelbti konkursą pokalbių visuomenine tematika, humoro bei intelektualaus žaidimo laidoms⁴. Taryba 2005 metais aptarė konkurso televizijos laidoms rengti tvarką, vertino konkurso laidoms atrinkti rezultatus ir priėmė nutarimus su kokių atrinktų laidų kūrėjais pratęsti derybas ir sudaryti sutartis, tvirtino laidų konkurso rezultatus.

¹ LRT 2006-05-10 raštas Nr. 4RA-623-(A1).

² LRT 2006-04-28 raštas Nr. 4RA-559-(A1).

³ Vyriausybės 2003-10-09 nutarimas Nr. 1264 „Dėl radijo ir televizijos programų sukūrimo, jų parengimo transliuoti paslaugų, jau parengtų programų bei radijo ir televizijos laidų transliavimo eteryje laiko pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Vyriausybės 2004-12-06 nutarimo Nr. 1587 redakcija).

⁴ LRT tarybos 2005-05-24 posėdžio protokolas Nr.P1-09.

LRT 2005 metais, vadovaudamasi minėtu Vyriausybės nutarimu, naujų televizijos laidų pirkimui taikė programų konkurso pirkimo būdą. Pirkimų tvarkos apraše¹ numatyta, kad pateikti projektai vertinami pagal programų konkurso pirkimo dokumentuose nustatytus kriterijus, **kurie nebūtinai turi remtis mažiausia kaina ar ekonominiu naudingumu**. Pagrindiniai vertinimo kriterijai yra meninio, kūrybinio ar kitokio pobūdžio projekto idėjos atitikimas perkančiosios organizacijos nustatytas užduotis ar tikslus.

Audito metu nustatyta, kad:

- LRT Televizijos laidų (programų) sukūrimo ir jų parengimo transliuoti paslaugų pirkimo komisija (toliau – Paslaugų pirkimo komisija) 2005 metais nepateikė projektų teikėjams pirkimo dokumentų, kuriuose nurodoma svarbi informacija (projektų rengimo reikalavimai, projektų vertinimo tvarka ir vertinimo kriterijai, informacija, kaip turi būti apskaičiuota ir išreikšta paslaugų kaina ir kt.), kaip numatyta Pirkimų tvarkos aprašo 65 ir 67 punktuose. LRT paaiškino², kad „*visa papildoma informacija norintiems dalyvauti programų konkurse buvo teikiama ryšio priemonėmis*“.
- Projektai nebuvo vertinami pagal kriterijus taip, kaip numatyta Paslaugų pirkimo komisijos reglamento³ 12 ir 13 p. (laidų vertinimo lentelėse kriterijai nebuvo vertinami kiekvienas atskirai).

Viešųjų pirkimų tarnyba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Viešųjų pirkimų tarnyba) 2006 metais atliko patikrinimą dėl VŠĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos viešųjų pirkimų. Viešųjų pirkimų tarnyba informavo⁴, kad „*tikrino, kaip buvo laikomasi Viešųjų pirkimų įstatymo nustatytų procedūrų. Paslaugų, susijusių su TV laidų paruošimu ir transliavimu pirkimai tikrinti nebuvo, nes jie atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-10-09 nutarimu Nr. 1264 patvirtinta Radijo ir televizijos programų sukūrimo, jų parengimo transliuoti paslaugų, jau parengtų programų bei radijo ir televizijos laidų transliavimo eteryje laiko pirkimų tvarka. Šiems pirkimams, kaip numatyta Viešųjų pirkimų įstatymo 9 straipsnio 2 dalies 6 punkte, Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimai netaikomi*“.

2.3. Kitos sąnaudos

LRT yra VŠĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos orkestro ir VŠĮ Kauno radijo ir televizijos steigėja (VŠĮ įsteigtos 2001 metais). VŠĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatų 3 str. 3.23. punkte numatyta teisė įstatų nustatyta tvarka steigti ne pelno organizacijas. LRT įstatyme tokia teisė nenumatyta.

¹ Pirkimų tvarkos aprašo 73 p.

² LRT 2006-05-31 raštas Nr. 4RA-726-(A1).

³ LRT generalinio direktoriaus 2004-08-09 įsakymu Nr. RA-60 patvirtintas Televizijos laidų (programų) sukūrimo ir jų parengimo transliuoti paslaugų pirkimo komisijos reglamentas.

⁴ Viešųjų pirkimų tarnybos prie LRV 2006-07-01 raštas Nr. 4S-1875.

LRT pagal sutartį¹ įsipareigojo sumokėti VšĮ Kauno radijui ir televizijai:

- už televizijos laidų „Klausimėlis“, „Aerodromas“ „Kariai“ , „Negali būti“, „Be pykčio“ kūrimą Kaune;
- už 2 apsaugos darbuotojų ir 2 valytojų darbą, už internetinį ryšį ir fakso paslaugas; 2/3 sumos už sunaudotą elektros, šiluminę energiją, vandenį; už patalpų, elektros tinklų, televizijos studijos apšvietimo valdymo ir elektros magistralinių tinklų remontą.

LRT 2005 metais VšĮ Kauno radijui ir televizijai sumokėjo 281,9 tūkst. Lt už paslaugas ir 40,6 tūkst. Lt už komunalinius patarnavimus.

LRT pagal sutartį panaudos pagrindais VšĮ Kauno radijas ir televizija perdavė valstybės turtą, valdomą patikėjimo teise (negyvenamąsias patalpas, kurių bendras plotas 1 698,41 kv. m.), ir neaptarė, kokių plotu naudosis LRT Kauno korespondentų punkto darbuotojai (patvirtinta 3,5 etato). VšĮ Kauno radijuje ir televizijoje dirbo 37 darbuotojai (2005-12-31), tačiau sutartyje numatyta, kad LRT apmokės 2/3 sumos už sunaudotą elektros energiją, šiluminę energiją, vandenį ir lygiomis dalimis apmokės už apsaugos darbuotojų bei valytojų darbą.

VšĮ Kauno radijas ir televizija 2005 metais gavo 1 730, 0 tūkst. Lt pajamų už LTV2 kanalu rodomų laidų metu transliuotą reklamą, o reklamos transliavimo išlaidas apmokėjo LRT².

Auditorių nuomone, LRT su VšĮ Kauno radijumi ir televizija sudarė LRT ekonomiškai nenaudingą sutartį. 2005 metais dalis LRT programų transliavimui skirtų valstybės biudžeto lėšų buvo panaudota neefektyviai, nes reklamos transliavimo išlaidas apmokėjo LRT, o pajamas už reklamą gavo kitas juridinis asmuo – VšĮ Kauno radijas ir televizija [9].

---

¹ 2003-09-30 sutartis Nr. 587.

² VšĮ Kauno radijas ir televizija 2005 m. pelno-nuostolio ataskaita.

3. VALSTYBĖS TURTO (NEGYVENAMŪJŲ PATALPŲ) NAUDOJIMAS

Vyriausybė nutarimu¹ perdavė LRT valdyti ir naudoti patikėjimo teise valstybei nuosavybės teise priklausančius negyvenamuosius pastatus (bendras plotas – 37 128,6 kv. m., likutinė vertė – 14 675,6 tūkst. Lt) Vilniuje, S. Konarskio g. 49; negyvenamuosius pastatus (bendras plotas – 4 701,69 kv. m., likutinė vertė – 4 044,1 tūkst. Lt) ir kiemo statinius (likutinė vertė – 251,6 tūkst. Lt) Vilniaus rajono savivaldybėje, Naujasodės kaime. Šio nutarimo 2 p. Vyriausybė įgaliojo Aplinkos ministeriją pasirašyti Vyriausybės perduodamų pastatų ir kiemo statinių perdavimo – priėmimo aktą.

Šiuo valstybės turto perdavimo – priėmimo aktu buvo nustatyta, kad perduodamas turtas valdomas, naudojamas ir disponuojama juo pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą bei Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymą.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad LRT taryba leido² LRT administracijai išnuomoti patalpas (kurių likutinė vertė mažesnė negu 100 tūkst. Lt) ir pritarė siūlymui patalpų nuomos sutartis pasirašyti 5 metams. Sprendimas išnuomoti valstybės turtą buvo suderintas su Aplinkos ministerija³.

Pagal LRT įstatymą⁴ LRT yra valstybei nuosavybės teise priklausanti viešoji įstaiga (iki 2005-12-31 - valstybei nuosavybės teise priklausanti viešoji ne pelno institucija), kuri savo veiklą grindžia Visuomenės informavimo įstatymu, Viešųjų įstaigų įstatymu, kitais teisės aktais, jeigu šis įstatymas nenustato kitaip, taip pat savo įstatais. Minėto įstatymo 14 str. nustatyta, kad LRT turtas yra valstybės nuosavybė, LRT turtą valdo, naudoja ir juo disponuoja patikėjimo teise, o LRT pastatai ir žemė negali būti parduodami, perleidžiami ar įkeičiami. Pažymėtina, kad LRT įstatymas nereglamentuoja LRT valdomo turto nuomos, perdavimo panaudos pagrindais ar jo perdavimo kitiems asmenims naudotis kitu būdu, t. y. nenustato kitaip negu Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas.

LRT pagal savo teisinį statusą, būdama valstybei nuosavybės teise priklausanti viešoji įstaiga, nepriskirtina prie valstybės institucijų ir įstaigų, todėl pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nuostatas, reglamentuojančias valstybės turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo patikėjimo teise, laikytina kitu juridiniu asmeniu, kuriam valstybės turtas patikėjimo teise gali būti perduotas pagal patikėjimo sutartį, kai įstatymai jam priskiria valstybines funkcijas. Pažymėtina, kad Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 str. 4 d. numatyta, kad kitiems juridiniams asmenims valstybės turtas patikėjimo teise gali būti perduotas pagal turto patikėjimo sutartį, o Vyriausybės

¹ LR Vyriausybės 2002-09-25 nutarimas Nr. 1495 „Dėl negyvenamųjų pastatų ir kiemo statinių perdavimo“.

² LRT tarybos 2001-08-07 nutarimas Nr. 27.

³ LR aplinkos ministerijos 2003-01-28 raštas Nr. 13-5-541.

⁴ LR Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 1 str. 2 d. ir 2 str.

sprendime dėl turto perdavimo patikėjimo teise turi būti nurodyta institucija ar įstaiga, įgaliota sudaryti turto patikėjimo sutartį ir privalanti prižiūrėti, kad sutartis būtų tinkamai vykdoma.

Vyriausybei neįgaliojus valstybės institucijos ar įstaigos sudaryti su LRT perduoto valstybės turto patikėjimo sutarties, nebuvo prižiūrimas LRT patikėjimo teise perduoto valstybės turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo, kaip numatyta Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 str. 4 d. [10]. Minėto įstatymo 9 str. 4 d. nustatyta, kad **kiti juridiniai asmenys, kuriems valstybės turtas perduotas pagal patikėjimo sutartį, negali šio turto išnuomoti, suteikti panaudos pagrindais ar perduoti jį kitiems asmenims naudotis kitu būdu. Šis turtas gali būti naudojamas tik įstatymų jiems priskirtoms funkcijoms įgyvendinti.**

Audito metu nustatyta, kad **LRT 2005 metais valdydama, naudodama valstybės turtą bei juo disponuodama patikėjimo teise, ši turtą (6 262,58 kv. m., esantį Vilniuje, S. Konarskio g. 49) nuomojo 74-iems juridiniams ir fiziniams asmenims (2005-12-31 duomenimis) ir perdavė 1 698,41 kv. m. ploto patalpas panaudos pagrindais VšĮ Kauno radijui ir televizijai, nesilaikydama Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 str. 4 d. nustatytų apribojimų valstybės turtą išnuomoti bei suteikti panaudos pagrindais [11].**

LRT patikėjimo teisė į valstybės turtą, esantį S. Daukanto g. 28a, Kaune, neįregistruota.

LRT duomenimis, 2005 metais už valstybės turto (negyvenamųjų patalpų), perduoto patikėjimo teise, nuomą LRT gavo 682,1 tūkst. Lt komercinių pajamų (be pajamų už komunalines paslaugas). Išnuomoto valstybės turto nusidėvėjimo sąnaudos sudarė 699,0 tūkst. Lt (be kitų sąnaudų, susijusių su patalpų nuoma) [12]. Pažymėtina, kad LRT, išnuomodama minėtas patalpas, siekė bent jau iš dalies sumažinti patalpų išlaikymo (komunalinių paslaugų) sąnaudas.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad LRT patikėjimo teise perduotas valstybės turtas (negyvenamieji pastatai, kurių bendras plotas – 4 701,69 kv. m., likutinė vertė – 4 044,1 tūkst. Lt ir kiemo statiniai, kurių likutinė vertė – 251,6 tūkst. Lt) Vilniaus rajono savivaldybėje, Naujasodės kaime, bei jame esanti įranga 2005 metais nebuvo naudojami LRT priskirtoms funkcijoms įgyvendinti.

Audito metu vertinome 2001 metais atlikto valstybinio audito¹ metu pateiktos rekomendacijos „**priimti priemones, kad būtų išvengta nuostolių ir papildomų sąnaudų nenaudojamo turto išlaikymui**“ įgyvendinimą. LRT duomenimis, **2005 metais nenaudojamo ir**

---

¹ LR Valstybės kontrolės „Viešosios įstaigos „Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija“ 1999 metų antro pusmečio ir 2000 metų veiklos vertinimo taupumo, rezultatyvumo ir efektyvumo požiūriu, vykdančios Valstybės kontrolės 2000-01-07 sprendimą Nr. 2 ir atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendacijas“ audito ataskaita (2001-05-14 Nr.210-5).

nereikalingo turto išlaikymui patirta 13,6 tūkst. Lt sąnaudų [13]. Pažymėtina, kad LRT kreipėsi į įvairias valstybės ir savivaldybės institucijas dėl nenaudojamo ir nereikalingo valstybės turto perdavimo, tačiau iki šiol minėtas turtas LRT valdomas patikėjimo teise.

Apskaitos ir kontrolės uždaroji akcinė bendrovė „Auditas“, atlikusi LRT 2004-ųjų metų ūkinės finansinės veiklos auditą, išvadoje konstatavo, kad „VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija iš šio turto negauna ekonominės naudos“, o 2005 metų auditoriaus išvadoje atkreiptas dėmesys, kad LRT veikloje yra nebenaudojamo 4 290 tūkst. Lt balansinės vertės ilgalaikio materialiojo turto.

LRT 2005 metais panaudos pagrindais neterminuotam naudojimui VšĮ Kauno radijui ir televizijai perdavusi valstybės turta, esanti S. Daukanto g. 28a, Kaune, patyrė 78,0 tūkst. Lt nusidėvėjimo sąnaudų. Pajamas (10,9 tūkst. Lt), išnuomojusi dalį šio perduoto valstybės turto kitai įmonei, gavo VšĮ Kauno radijas ir televizija [14].

Auditorių nuomone, dalis (6 262,58+4 701,69+1 698,41=12 662,68 kv. m.) LRT patikėjimo teise valdomo valstybės turto (negyvenamųjų patalpų) naudojama neefektyviai, nes 2005 metais patirtos sąnaudos yra 108,5 tūkst. Lt (16,9+13,6+78,0) didesnės negu gautos pajamos. Patikėjimo teise perduoto LRT valstybės turto (negyvenamųjų patalpų) nuoma neatitinka LRT misijos, nėra tiesiogiai susijusi su LRT įstatyme nustatytais tikslais ir veiklos principais.

1. LRT taryba transliuojamų programų mastų ir struktūros, kaip numatyta LRT įstatymo 10 str. 1 d. 2 p., 2005 metams nenustatė [1].
2. LRT išlaidų 2005 metų programai „Visuomenės informavimas radijo ir televizijos komunikacijų tinklais“ detaliam, t.y. pagal atskirus programos tikslus, uždavinius ir priemones, neplanavo. Nėra aiškiai reglamentuota, kaip turi būti planuojamos LRT skiriamos valstybės biudžeto lėšos [2].
3. Nenumatyta, kokias laidas LRT, kaip nacionalinis transliuotojas, turėtų rengti vykdydama programos „Visuomenės informavimas radijo ir televizijos komunikacijų tinklais“ tikslus ir uždavinius, todėl neaišku, ar valstybės institucijos turėtų mokėti LRT už paslaugas, kurios, auditorių nuomone, yra susijusios su programos, kuriai buvo skirtos valstybės biudžeto lėšos, tikslais ir uždaviniais [3].
4. Nėra apibrėžta, kokias viešąsias paslaugas ir kokios apimties turėtų teikti nacionalinis transliuotojas visuomenei už skirtas valstybės biudžeto lėšas. Taip pat nebuvo reglamentuotas LRT sąnaudų viešosioms paslaugoms priskyrimas, todėl nėra galimybės įvertinti, kiek valstybės biudžeto lėšų buvo panaudota viešosioms paslaugoms teikti vykdant nacionalinio transliuotojo funkcijas [4].
5. LRT, kaip ir kitoms viešosioms įstaigoms, nėra reglamentuotas darbo užmokestis. Nepakankamai aišku, pagal kokius kriterijus darbuotojams buvo nustatyta skirtinga mėnesinė alga, apie 35 proc. darbuotojų nustatyta minimali mėnesinė alga [5, 6]. Darbuotojams, gaunantiems minimalią mėnesinę algą ir autorinį atlyginimą, nepakankamai užtikrinamos socialinės garantijos.
6. LRT neatliko 2005 metais sezoninėms laidoms rengti suteiktų resursų (patalpų, įrangos, žmogiškųjų resursų) ekonominių apskaičiavimų bei, sudarydama sutartis su juridiniais asmenimis (prodiuserinėmis kompanijomis), nenumatė, kad būtų rengiamos kai kurių kuriamų ir gaminamų laidų sąmatos. Todėl nėra galimybės įvertinti, ar laidų kainos buvo nustatytos, atsižvelgiant į juridiniams asmenims (prodiuserinėmis kompanijomis) suteiktus resursus ir, ar LRT efektyviai naudojo laidoms pirkti skirtas lėšas [7].
7. 2005 metais perkant sezoninių laidų, kurios buvo transliuotos 2004-2005 metų sezono metu ir atrinktos į 2005-2006 m. sezono tinklą, sukūrimo paslaugas iš juridinių asmenų ir sudarant autorines sutartis su fiziniams asmenims dėl įvairių kūrinių, susijusių su laidomis, sukūrimo, nebuvo taikomos nei Viešųjų pirkimų įstatymo, nei Vyriausybės nutarimu patvirtinto Pirkimų tvarkos aprašo nuostatos [8].
8. LRT su VšĮ Kauno radijumi ir televizija sudarė LRT ekonomiškai nenaudingą sutartį. 2005

metais dalis LRT programų transliavimui skirtų valstybės biudžeto lėšų buvo panaudota neefektyviai, nes reklamos transliavimo išlaidas apmokėjo LRT, o pajamas už reklamą gavo kitas juridinis asmuo – VšĮ Kauno radijas ir televizija [9].

9. LRT 2005 metais valdydama, naudodama valstybės turtą bei juo disponuodama patikėjimo teise, dalį turto (6 262,58 kv. m.) nuomojo 74-iems juridiniams ir fiziniams asmenims (2005-12-31 duomenimis) bei perdavė (1 698,41 kv. m.) panaudos pagrindais VšĮ Kauno radijui ir televizijai, taip nesilaikydama Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 str. 4 d. nustatytų apribojimų valstybės turtą išnuomoti bei suteikti panaudos pagrindais [11].
10. Vyriausybei neįgaliojus valstybės institucijos ar įstaigos sudaryti su LRT perduoto valstybės turto patikėjimo sutarties, nebuvo prižiūrimas LRT patikėjimo teise perduoto valstybės turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo, kaip numatyta Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 str. 4 d. [10].
11. Dalis LRT patikėjimo teise valdomo valstybės turto naudojama ne LRT priskirtoms funkcijoms vykdyti ir nepakankamai efektyviai:
  - už išnuomotas patalpas (bendras plotas – 6 262,58 kv. m. Vilniuje) 2005 metais gauta pajamų 682,1 tūkst. Lt, o šių patalpų nusidėvėjimo sąnaudos sudarė 699,0 tūkst. Lt (nuostolis – 16,9 tūkst. Lt), nors, išnuomodama minėtas patalpas, LRT siekė bent jau iš dalies sumažinti patalpų išlaikymo (komunalinių paslaugų) sąnaudas [12];
  - už VšĮ Kauno radijui ir televizijai perduotas panaudos pagrindais patalpas (bendras plotas – 1 698,41 kv. m.) 2005 m. patirta 78 tūkst. Lt nusidėvėjimo sąnaudų, o pajamų negauta. Pajamas (10,9 tūkst. Lt), išnuomojusi dalį patalpų, LRT perduotų panaudos pagrindais, gavo VšĮ Kauno radijas ir televizija [14];
  - nenaudojamų ir nereikalingų patalpų (4 701,69 kv. m., Vilniaus rajone, Naujasodės kaime) išlaikymui 2005 metais patirta 13,6 tūkst. Lt sąnaudų [13].
12. Ankstesnių Valstybės kontrolės auditų LRT metu pateiktos rekomendacijos dėl darbo apmokėjimo sistemos peržiūrėjimo nevisiškai įgyvendintos. Rekomendacija dėl nenaudojamo valstybės turto, perduoto LRT patikėjimo teise, neįgyvendinta.

REKOMENDACIJOS**Lietuvos Respublikos Vyriausybei**

1. Nustatyti LRT skiriamų valstybės biudžeto lėšų planavimo tvarką, apibrėžiant, kokias viešąsias paslaugas ir kokios apimties nacionalinis transliuotojas turėtų teikti visuomenei už valstybės biudžeto lėšas. Svarstyti tikslumą LRT valstybės biudžeto lėšas skirti per vieną programą, apjungiant programas „Radijo ir televizijos programų siuntimas LRTC komunikacijų tinklais“ ir „Visuomenės informavimas radijo ir televizijos komunikacijų tinklais“.
2. Apsvarstyti galimybę nustatyti LRT darbo apmokėjimo iš valstybės biudžeto lėšų tvarką, atsižvelgiant į LRT statusą.
3. Įvertinti ir priimti sprendimą dėl LRT naudojamo, išnuomoto, perduoto panaudos pagrindais ir nenaudojamo valstybės turto reikalingumo LRT priskirtoms funkcijoms vykdyti. Priėmus sprendimą, įpareigoti valstybės instituciją sudaryti su LRT jos priskirtoms funkcijoms vykdyti reikalingo perduoto valstybės turto patikėjimo sutartį.
4. Įvertinant LRT veiklos specifiką, apsvarstyti galimybę peržiūrėti ir patikslinti LRT viešųjų pirkimų, susijusių su programų (laidų) kūrimu, procedūras.

LRT tarybai

1. Nustatyti LRT transliuojamų programų mastus ir struktūrą, atsižvelgiant į planuojamą viešųjų paslaugų, kurias turėtų teikti nacionalinis transliuotojas visuomenei už valstybės biudžeto lėšas, apimtį.

LRT administracijai

1. Apsvarstyti ir tikslinti LRT darbuotojų darbo apmokėjimo tvarką ir priedų prie atlyginimų iš komercinių pajamų mokėjimo tvarką.
2. Sudarant sutartis su juridiniais asmenimis (prodiuserinėmis kompanijomis), atsižvelgti į LRT teikiamų resursų vertę ir patikslinti laidų sąmatų rengimą.
3. Peržiūrėti LRT ekonomiškai nenaudingą sutartį (2003-09-30 sutartis Nr. 587) su VšĮ Kauno radijumi ir televizija dėl paslaugų pirkimo.
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybei įvertinus LRT patikėjimo teise valdomo valstybės turto reikalingumą LRT priskirtoms funkcijoms vykdyti, užtikrinti, kad LRT perduotas valstybės turtas būtų valdomas, naudojamas ir disponuojama juo pagal teisės aktų reikalavimus.

Valstybės kontrolės 1-ojo audito departamento
direktorius pavaduotojas

Rimantas Sanajėvas

Vyriausioji valstybinė auditorė

Marytė Tulabienė